

**METODICKÝ POKYN**  
**MINISTERSTVA PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR**  
**č. 2028/2013-640**

**k nariadeniu vlády SR č. 488/2010 Z. z., o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb, v znení nariadenia vlády SR č. 495/2011 Z. z. a v znení nariadenia vlády SR č. 369/2012 Z. z.**

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR („ministerstvo“) v zmysle § 3 ods. 2 písm. b) zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v platnom znení a za účelom jednotného výkladu ustanovení nariadenia vlády SR č. 488/2010 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb, v znení nariadenia vlády SR č. 495/2011 Z. z. a v znení nariadenia vlády SR č. 369/2012 Z. z. („nariadenie vlády č. 488/2010“) vydáva tento metodický pokyn:

**Čl. 1**

**Výklad jednotlivých ustanovení nariadenia vlády č. 488/2010 Z. z.**

**K §1**

**Predmet**

(1) V § 1 nariadenia vlády č. 488/2010 sa stanovuje predmet úpravy priamych platieb v podmienkach SR, ktorými sú:

- a) jednotná platba na plochu („platba SAPS“);
- b) platba na dojniciu;
- c) osobitná platba na cukor („platba na cukor“);
- d) osobitná platba na ovocie a zeleninu („platba OZ“);

(2) Žiadateľom o priame platby podľa nariadenia vlády č. 488/2010 môže byť akákoľvek fyzická osoba alebo právnická osoba, alebo skupina fyzických alebo právnických osôb bez ohľadu na právne postavenie, ktoré vykonávajú poľnohospodársku činnosť na území SR („žiadateľ“). Žiadosť o platbu sa podáva Pôdohospodárskej platobnej agentúre (ďalej len „agentúra“).

**K §2 a § 9**

**Jednotná platba na plochu**

(1) Platba SAPS sa poskytuje na žiadateľom využívanú výmeru poľnohospodárskej pôdy, ktorá je evidovaná v evidencii pôdných blokov a dielov pôdných blokov („LPIS“).

(2) Oprávnenou poľnohospodárskou pôdou pre poskytnutie platby SAPS je poľnohospodárska pôda, ak:

- a) bola udržiavaná v dobrom poľnohospodárskom stave k 30. júnu 2003. Dobrý poľnohospodársky stav sa posudzuje na základe ortofotomáp používaných pri tvorbe LPIS. Za plochy ktoré neboli v dobrom poľnohospodárskom stave je možné považovať plochy, ktoré si vyžadovali rekultiváciu (napr. po odstránení výstavby, plochy, na ktorých bol podstatne rozšírený nálet, dreviny a podobne). Plochy, ktoré

identifikuje v procese kontroly platobná agentúra ako nespôsobilé pre poskytnutie priamych platieb, sú vedené v LPIS ako samostatné diely;

- b) dosahuje výmeru najmenej 1 ha užívanej poľnohospodárskej pôdy na podanie žiadosti, zloženej zo súvislých plôch v diele jednej kultúry (druhu pozemku), pričom každá súvislá plocha v diele jednej kultúry má minimálnu výmeru 0,3 ha. Pod pojmom kultúra sa rozumie orná pôda („OP“), trvalé trávne porasty - lúky a pasienky („TTP“), vinice („VIN“), chmeľnice („CH“), ovocné sady („SAD“) a záhrady („ZAH“). V žiadosti sa uvádza aktuálna kultúra súvislých plôch poľnohospodárskej pôdy za každý diel. V prípade, ak sa na diele nachádza viac súvislých plôch rôznych kultúr, táto skutočnosť sa zaznačí do žiadosti a pre každú súvislú plochu jednej kultúry sa uvedie užívaná výmera. Pri hospodárení na terase sa susedné terasy oddelené svahom považujú za súvislú plochu. **V prípade, ak žiadateľ si v roku predchádzajúcom deklaroval na KD kultúru TTP a v roku nasledujúcom na tom istom KD kultúru OP (tá istá plocha), dané deklarovanie bude považované za porušenie podmienok GAEC.**

V prípade ak žiadateľ si predkladá žiadosť na pôdny diel, ktorý je vedený ako TTP, v takom prípade sa tam musí TTP aj nachádzať. Ak si žiadateľ na takýto diel deklaruje ornú pôdu kontrolou toto bude posudzované ako porušenie podmienky GAEC – vylúčiť zmenu trvalých trávnych porastov na ornú pôdu. Žiadateľ o priamu platbu musí spĺňať nasledovné podmienky:

- a) Má viditeľne označené a vymedzené hranice, ak nie je prirodzene ohraničená. V teréne musí byť jednoznačne vymedzená plocha, ktorú žiadateľ užíva. Vymedzenie môže byť zrejmé z prirodzených hraníc ako napr. cesta, prípadne hranicu využívania vymedzuje druh pozemku alebo osiate plodiny. V prípade, ak nie je prirodzené vymedzenie hranice využívania (príkladom je situácia ak je diel užívaný viacerými žiadateľmi a zároveň rovnakej kultúry (TTP, trvalé kultúry a pod.) alebo rovnakej plodiny v prípade ornej pôdy), je nutné zabezpečiť pevné vymedzenie hraníc. Nedodržanie tejto podmienky spôsobí nemožnosť určenia skutočnej užívanej výmery pri kontrolách na mieste a to vedie k stanoveniu nulovej výmery;
- b) v prípade pestovania konopy siatej je osiata odrodami, ktorých obsah tetrahydrokanabinolu nepresahuje 0,2 %. Odrody konope oprávnené na poskytnutie priamych platieb pre žiadosti v roku 2013 budú zverejnené na internetovej stránke ministerstva [www.mpsr.sk](http://www.mpsr.sk) v časti poľnohospodárstvo – Rastlinná výroba – mak a konope – Dokumenty k 31. marcu 2013;
- c) deklarované parcely poľnohospodárskej pôdy má žiadateľ k dispozícii najneskôr k 31. máju príslušného roka, resp. v prípade platného doplnenia žiadosti ku dňu podania návrhu na doplnenie žiadosti.

(3) Ak žiadateľ deklaruje vyššiu užívanú výmeru ako v skutočnosti oprávnené využíva, platba SAPS sa mu určí na základe skutočného stavu zisteného agentúrou, v súlade s Hlavou IV kapitolou II oddiel I nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009.

Ak deklarovaná plocha v jednotnej žiadosti, presahuje plochu určenú pri kontrolách menej ako 3 %, platba sa poskytne na zistenú výmeru pri kontrolách. Ak zistená nadmerná deklarácia výmery plochy predstavuje viac ako 3% alebo dva hektáre, ale menej ako 20 %, platba sa vypočíta na základe určenej plochy zníženej o dvojnásobok zisteného rozdielu. Ak je rozdiel väčší ako 20 % určenej plochy, žiadna pomoc na plochu sa v prípade príslušnej skupiny plodín neposkytuje. Ak je rozdiel väčší ako 50 %, poľnohospodár sa takisto vylučuje z prijímania pomoci do výšky rovnajúcej sa sume, ktorá zodpovedá rozdielu medzi

deklarovanou plochou a plochou určenou pri kontrolách. Ak sa táto suma nemôže v plnej výške započítať v súlade s uvedeným článkom počas troch kalendárnych rokov po kalendárnom roku zistenia, neuhradený zostatok zanikne.

### **K §3 a § 9** **Platba na dojniciu**

- (1) Platbu na dojniciu je možné poskytnúť žiadateľovi, ktorý
  - a) požiada o platbu SAPS podľa nariadenia vlády č. 488/2010. Zároveň žiadateľ v súlade s § 10 nariadenia vlády č. 488/2010 musí spĺňať podmienky pre jej poskytnutie;
  - b) vykonáva poľnohospodársku činnosť v znevýhodnených oblastiach alebo v zraniteľných oblastiach;
  - c) má v centrálnej evidencii hospodárskych zvierat („CEHZ“) registrovanú farmu na chov hovädzieho dobytku („HD“). To znamená, že žiadateľ môže požiadať o platbu na dojniciu iba v prípade, ak má dojnice na ktoré podal žiadosť o podporu evidované. Ostatné kategórie hovädzieho dobytku v dojnom programe (jalovice, tel'atá, atď.) nie sú oprávnené pre poskytnutie platby na dojniciu;
  - d) na príslušnej farme chová dojnice uvedené v žiadosti o platbu od 1. júna do 31. augusta kalendárneho roka vrátane.
- (2) Agentúra vykonáva kontrolu a spracovanie žiadosti o platbu na dojniciu prostredníctvom Integrovaného administratívneho a kontrolného systému („IACS“) ustanoveného nariadením Rady (ES) č. 73/2009 a v súlade s čl. 29 a čl. 46 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009.
- (3) Ak agentúra na základe vykonaných kontrol zistí rozdiely medzi údajmi, ktoré žiadateľ uviedol v žiadosti a skutočným stavom, suma platby bude upravená v súlade s čl. 69 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009 podľa čl. 65 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009.

Ak sa pri kontrolách zistí rozdiel medzi deklarovaným počtom a stanoveným počtom zvierat, percento nezrovnalosti o ktoré sa zníži celková suma pomoci sa vypočíta ako počet nadmernej deklarácie zvierat ku počtu zistených zvierat pri kontrole. Pokiaľ sa pri kontrolách zistia nezrovnalosti medzi deklarovaným počtom zvierat a stanoveným počtom zvierat pri kontrolách (deklarovaných zvierat je viac ako stanovených) v prípade viac ako troch zvierat, celková suma pomoci, na ktorú má poľnohospodár v príslušnom prémievom období sa zníži o:

  - a) percento, ktoré sa stanoví pri kontrolách ak nie je väčšie ako 10 %;
  - b) dvojnásobok percenta, ak je to viac ako 10 %, ale najviac 20 %;
  - c) Ak je percento stanovené viac ako 20 %, pomoc, na ktorú by poľnohospodár bol mal nárok sa v rámci uvedených schém v príslušnom prémievom období zamietne;
  - d) ak je percento stanovené viac ako 50 %, poľnohospodár sa okrem toho takisto vylučuje z prijímania pomoci do výšky rovnajúcej sa sume, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovaným počtom zvierat a počtom zvierat určeným pri kontrolách. Táto suma sa započíta v súlade s článkom 5b nariadenia (ES) č. 885/2006. Ak sa táto suma nemôže v plnej výške započítať v súlade s uvedeným článkom počas troch kalendárnych rokov po kalendárnom roku zistenia, neuhradený zostatok zanikne.
- (4) V prípade platby na dojniciu sa neuplatňuje postup podľa čl. 64 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009.

#### **K §4**

##### **Osobitná platba na cukor**

- (1) Platba na cukor sa poskytne na výmeru poľnohospodárskych pozemkov, na ktorej sa pestovala cukrová repa v roku 2005. Platba na cukor sa poskytuje na „historickú výmeru“, nie na výmeru cukrovej repy v aktuálnom roku pestovania. Výšku platby na cukor neovplyvňujú zmeny výmery cukrovej repy v porovnaní s rokom 2005, alebo zmeny výmery poľnohospodárskej pôdy celkom, vrátane ukončenia pestovania cukrovej repy, ak bude žiadateľ oprávnený pre platbu SAPS v príslušnom kalendárnom roku.
- (2) Veľkosť výmery poľnohospodárskych pozemkov sa určí podľa deklarácie poľnohospodárskych pozemkov, ktorá bola súčasťou žiadosti o platbu SAPS v roku 2005.
- (3) Iba v prípade ak v roku 2005 žiadateľ nepožiadaval o platbu SAPS a teda sa nedá použiť vyššie uvedený postup stanovenia výmery sa postupuje odlišne ako podľa § 4 ods. 2 nariadenia vlády č. 488/2010 Z. z.. Výška výmery sa žiadateľovi v takomto prípade stanoví teoreticky ako podiel množstva cukrovej repy na ktorú mal uzatvorenú zmluvu s cukrovarom a referenčnej úrody 50 t/ha.
- (4) V prípade, ak žiadateľ o platbu na cukor bol v roku 2005 žiadateľom o platbu SAPS nie je možné postupovať podľa § 4 ods. 2 nariadenia vlády č. 488/2010 Z. z.

#### **K § 5**

##### **Osobitná platba na ovocie a zeleninu**

- (1) Platba OZ sa poskytne na pestovateľskú výmeru ovocia a zeleniny z roku 2007.
- (2) Pestovateľská výmera ovocia a zeleniny sa určí na základe zoznamu poľnohospodárskych pozemkov žiadateľa, ktorý bol prílohou k jeho žiadosti o platbu SAPS v roku 2007. Oprávnené druhy ovocia a zeleniny sú uvedené v prílohe č. 1 nariadenia vlády č. 488/2010 a tieto zodpovedajú označeniam plodín používaným v zozname poľnohospodárskych pozemkov v roku 2007.

#### **K § 7**

##### **Krížové plnenie**

- (1) Na poskytnutie priamych platieb podľa nariadenia vlády č. 488/2010 je žiadateľ povinný plniť podmienky krížového plnenia. Podmienky krížového plnenia je povinný dodržiavať od 1. 1. do 31. 12. príslušného roku podania žiadosti, t. j. celoročne. Podmienkami krížového plnenia v súlade s Hlavou II, kapitolou 1 nariadenia Rady (ES) č. 73/2009 sa rozumejú:
  - a) dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky podľa prílohy č. 2 nariadenia vlády č. 488/2010;
  - b) požiadavky hospodárenia podľa prílohy č. 3 nariadenia vlády č. 488/2010, vrátane koeficientov pre výpočet množstva vyprodukovaného dusíka, ktoré sú uvedené v prílohe č.4.
- (2) Hlavnými kritériami pri hodnotení samotného nedodržiavania stanovených požiadaviek a štandardov sú podľa čl. 47 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009 opakovanie,

rozsah, závažnosť a trvanie porušenia. **Na základe nedodržiavania určených podmienok krížového plnenia bude po vyhodnotení podľa uvedených kritérií dochádzať ku kráteniu platieb. Pri nedbanlivostnom porušení v rozmedzí 1 – 5 %.**

(3) Pri posudzovaní dodržiavania podmienok krížového plnenia sa v prípade porušenia uskutočňuje ohodnotenie jednotlivých porušení (1, 3 a 5)<sup>1)</sup>. Porušenie požiadaviek sa hodnotí s ohľadom na:

- a) rozsah porušenia (stupne porušenia malého 1, stredného 3 alebo veľkého 5 rozsahu);
- b) závažnosť porušenia (stupne porušenia málo 1, stredne 3 alebo veľmi závažného charakteru 5);
- c) trvanie porušenia (stupne odstrániteľného 1 alebo neodstrániteľného 5 porušenia);
- d) skutočnosť, či ide o porušenie v dôsledku nedbanlivosti alebo úmyslu.

Pri opakovanom porušení platia nasledovné zásady:

Bez toho, aby boli dotknuté prípady úmyselného nesúladu pokiaľ sa pri kontrolách určili opakované výskyty nesúladu, percentuálny podiel porušenia v prípade prvého opakovaného výskytu vynásobí faktorom tri.

V prípade ďalších opakovaní sa na výsledok zníženia stanoveného s ohľadom na predchádzajúci opakovaný výskyt nesúladu vždy uplatní násobný faktor tri. Maximálne zníženie však nepresiahne 15 % celkovej sumy.

**Po opakovaní rovnakého porušenia v priebehu troch po sebe nasledujúcich rokov, hneď ako sa dosiahne hranica krátenia 15 % sa žiadateľ upovedomí o tom, že ďalšie porušenie rovnakej požiadavky alebo štandardu sa bude považovať za úmyselné.**

Pri úmyselnom porušení platia nasledovné zásady:

- a) úmyselným porušením sa stáva také opakované porušenie, ktoré bolo zistené v predchádzajúcom období 3 rokov a jeho úroveň dosiahla hranicu 15 % krátenia poskytnutých finančných prostriedkov a ak bol o tejto skutočnosti samotný žiadateľ upovedomený,
- b) úmyselne zavinené porušenie zistené PPA pri kontrole sa na základe správy z kontroly ohodnotí krátením na úrovni 20 %, ktoré môže byť na základe správy z kontroly znížené na 15 % resp. zvýšené až na 100 % celkovej nárokovanej platby.**

(4) Pokiaľ dôjde k zisteniu viac ako jedného neopakovaného nedbanlivostného porušenia a/alebo úmyselného porušenia podmienok krížového plnenia v rámci jednej oblasti, tieto porušenia sa na účely stanovenia zníženia považujú za jeden výskyt nesúladu.

(5) Porušenie podmienok krížového plnenia má za následok zníženie súm priamych platieb podľa Časti II Hlavy III kapitoly III a Časti II Hlavy IV kapitoly III nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009.

### **K § 8 ods. 1 až 3 Predkladanie žiadosti**

- (1) Žiadateľ podáva žiadosť prostredníctvom jednotnej žiadosti, ktorej prílohu tvoria:
  - a) grafická príloha pôdnych blokov a dielov pôdnych blokov (LPIS) poskytnutá agentúrou. Do grafickej prílohy žiadateľ zaznačí všetku ním poľnohospodársky využívanú pôdu a jej využitie. Pri zaznačovaní žiadateľ postupuje podľa príručky agentúry. Využitím sa v

---

<sup>1)</sup> Čl. 47 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009

prípade ornej pôdy rozumie jej osiatie a vysadenie plodinami a to tak aby údaje v grafickej žiadosti súhlasili s údajmi uvedenými v „zozname poľnohospodárskych pozemkov“. Plodiny vysadené alebo osiate na ploche menšej ako 0,3 ha sa nemusia uvádzať osobitne, ale je možné ich uviesť ako iné plodiny;

- b) zoznam všetkých poľnohospodárskych pozemkov žiadateľa a spôsob ich využitia. V zozname poľnohospodárskych pozemkov sa osobitne uvedú plochy nespôsobilé (z hľadiska nesplnenia minimálnej výmery 0,3 ha a nevyužívanej k dátumu 30. júna 2003) a súvislo užívané plochy v diele jednej kultúry (druhu pozemku), menšie ako 0,3 ha. Pod pojmom spôsob využitia poľnohospodárskych pozemkov sa myslí uvedenie druhu pozemku (kultúry napr. OP, TTP..) a uvedenie plodín ktoré sú pestované na uvedenom pozemku podľa číselníka plodín zverejneného agentúrou. V zozname všetkých poľnohospodárskych pozemkov žiadateľ deklaruje všetku ním užívanú poľnohospodársku pôdu (spôsobilá aj nespôsobilá) v ha s presnosťou na dve desatinné miesta a zároveň je povinný deklarovať využitie (osiatie alebo iné využitie).

(2) V prípade, ak ide o žiadateľa o platbu na dojniciu podľa § 3 nariadenia vlády č. 488/2010, prílohou jednotnej žiadosti je aj zoznam obsahujúci ušné čísla dojníc a číslo individuálneho registra hovädzieho dobytku.

(3) V prípade, ak žiadateľ zamýšľa pestovať konopu siatu, prílohou jednotnej žiadosti sú tiež:

- a) oficiálna náveska certifikovaného osiva prvej alebo následnej generácie alebo jej úradne osvedčená kópia;
- b) údaj o množstve použitého osiva v kg/ha.

#### **K § 8 ods. 4** **Identifikačný list**

(1) Najneskôr súčasne s podaním jednotnej žiadosti je potrebné podať identifikačný list žiadateľa. Žiadateľ predkladá identifikačný list na zverejnenom tlačive agentúrou, ktoré obsahuje najmenej náležitosti uvedené v § 8 ods. 4 nariadenia vlády č. 488/2010.

(2) Výpis z obchodného registra alebo výpis zo živnostenského registra alebo z inej obdobnej evidencie sa predkladá ako originál, alebo overená fotokópia. Ak ide o fyzickú osobu – podnikateľa, táto nie je povinná predkladať žiadne potvrdenie z evidencie. Pri identifikačnom liste podanom osobne je možné predložiť neoverenú fotokópiu iba v prípade ak žiadateľ poskytne k nahliadnutiu originál, podľa ktorého sa overí zhodnosť fotokópie s originálom.

(3) V prípade, ak ide o žiadateľa, ktorý je zároveň chovateľom zvierat, obsahuje identifikačný list aj kópiu aktuálneho dokladu o zaevidovaní chovu v CEHZ pri druhoch zvierat, pri ktorých je povinná identifikácia a registrácia zvierat. **V prípade, ak v tomto doklade nastanú zmeny, je potrebné ich v súlade s vyhlásením žiadateľa uvedeným v jednotnej žiadosti o platbu oznámiť najneskôr do 10 dní od zmeny.**

#### **K § 10** **Všeobecné podmienky**

(1) Žiadateľ o priame platby podľa nariadenia vlády č. 488/2010 je povinný na požiadanie agentúry riadne preukázať vlastnícky, nájomný alebo užívateľský vzťah k pôde. Žiadateľ o poskytnutie priamych platieb musí mať preukázateľný právny vzťah k pozemkom tvoriacim

súčasť pôdneho bloku alebo dielu pôdneho bloku, ktorý deklaruje v žiadosti. Právny vzťah je potrebné preukázať na požiadanie agentúry. V prípade deklarácie pôdneho bloku alebo dielu pôdneho bloku na ktorého užívanie deklaruje viacero žiadateľov, poskytne agentúra podporu žiadateľovi, ktorý obhospodaruje pôdu a preukáže právny vzťah k pozemkom tvoriacim jeho súčasť alebo agentúra postupuje v zmysle zákona č. 390/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

(2) Žiadateľ o priame platby podľa nariadenia vlády č. 488/2010 predkladá na požiadanie agentúry všetky požadované doklady súvisiace s kontrolou krížového plnenia.

(3) **Ak žiadateľ neumožní agentúre vykonať kontrolu na mieste, jeho žiadosť o platbu bude zamietnutá<sup>2)</sup>. Ak žiadateľ neumožní agentúre vykonať kontrolu na mieste v oblasti plnenia podmienok krížového plnenia aj pred podaním žiadosti o priame platby, platby sa žiadateľovi neposkytnú<sup>3)</sup>.**

(4) Platbu na dojniciu, platbu na cukor a platbu na OZ je možné žiadateľovi poskytnúť len za predpokladu, že spĺňa podmienky pre poskytnutie platby SAPS.

(5) Nadobúdateľ podniku je povinný oznámiť agentúre prevod podniku od pôvodného žiadateľa do piatich kalendárnych dní od prevodu, najneskôr však do 30. septembra príslušného kalendárneho roka<sup>4)</sup>.

(6) V prípade, ak nastanú prípady **vyššej moci** a výnimočných okolností, žiadateľ je povinný oznámiť agentúre túto skutočnosť **do 10 pracovných dní** odo dňa keď je v situácii tak urobiť. **Žiadateľ vierohodne dokumentačne dokladá, že nahlásenie vyššej moci a výnimočných okolností uskutočnil vtedy, keď bol v situácii umožňujúcej tak urobiť<sup>5)</sup>.** Oznámenie o pôsobení vyššej moci žiadateľ predkladá na tlačive, ktoré agentúra uverejní na svojej internetovej stránke ([www.apa.sk](http://www.apa.sk)) a na príslušnom regionálnom pracovisku agentúry. Oznámenie musí obsahovať odkaz na podmienku, ktorú žiadateľ nie je schopný z dôvodu vyššej moci dodržať. Žiadateľ musí vyššiu moc podložiť relevantnými dôkazmi. Po uznanom oznámení vyššej moci a výnimočných okolností, ktoré viedlo k nedodržaniu podmienok priamej platby, žiadateľovi zostáva nárok na platbu. V prípade, ak žiadateľ vyššiu moc a výnimočné okolnosti neoznámil a pri následnej kontrole sa zistí porušenie podmienok platby v ich dôsledku, nebude sa na vyššiu moc ani výnimočné okolnosti prihliadať. **V prípade ak žiadateľ vyššiu moc a výnimočné okolnosti nahlásil, ale vyššia moc a výnimočné okolnosti pominuli, je žiadateľ povinný pokračovať v dodržiavaní podmienok priamych platieb.**

(7) V prípade, ak žiadateľ pestuje konopu siatu, je povinný:

- a) oznámiť začiatok jej kvitnutia na príslušnom pôdnom bloku alebo na príslušnom diele pôdneho bloku najneskôr do troch dní od začiatku jej kvitnutia agentúre;
- b) ju pestovať za bežných vegetačných podmienok v súlade s miestnou praxou najmenej po dobu 10 dní odo dňa skončenia kvitnutia.

<sup>2)</sup> Čl. 26 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1122/2009

<sup>3)</sup> Čl. 23 NK (ES) č. 73/2009 a čl. 26 NK (ES) č. 1122/2009

<sup>4)</sup> § 10 ods. 5 nariadenia vlády SR č. 488/2010 Z. z. v znení nariadenia vlády SR č. 495/2011 Z. z.

<sup>5)</sup> Čl. 75 ods. 2 NK (ES) č. 1122/2009

- c) Ak žiadateľ nesplní povinnosti podľa § 8 ods. 2 a § 10 ods. 7 nariadenia vlády SR č. 488/2010, suma priamej platby bude upravená podľa § 9 nariadenia vlády SR č. 488/2010.

## **K § 11** **Suma priamych platieb**

- (1) Ministerstvo zverejňuje sumy priamych platieb podľa nariadenia vlády č. 488/2010 a uverejní ich vo vestníku.

## **K § 12** **Prechodné ustanovenie**

Žiadosti o poskytnutie priamych platieb podané do 31. decembra 2012 sa posudzujú podľa právnych predpisov platných do uvedeného dátumu.

## **K prílohe č. 2** **Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (GAEC)** **(povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **PÔDNA ERÓZIA**

Cieľom podmienok v oblasti „Pôdna erózia“ je zabezpečiť ochranu pôdy pomocou vhodných opatrení.

Podmienky kladené na žiadateľa:

**V termíne od 1. novembra do 1. marca na ornej pôde s priemernou svahovitosťou nad 12 stupňov zabezpečiť najmenej 40 %-né vegetačné pokrytie výmery ornej pôdy oziminou, viacročnou krmovinou alebo medziplodinou, alebo strniskom.**

Z dôvodu ochrany pred pôdnou eróziou na najzraniteľnejších pôdach, t.j. pôdach so svahovitosťou nad 12 stupňov, je žiadateľ povinný zabezpečiť na minimálne 40% výmery ornej pôdy so svahovitosťou nad 12 stupňov vegetačné pokrytie. Podmienka 40% sa počíta z výmery ornej pôdy so svahovitosťou nad 12 stupňov, nie z celkovej výmery ornej pôdy žiadateľa ( $V \times K = P$ ); ( $V$  – výmera dotknutej plochy,  $K$  – koeficient percenta pokrytia dotknutej plochy,  $P$  – plocha, ktorá musí byť pokrytá); (Príklad: celková výmera OP = 100 ha, z toho OP so svahovitosťou nad 12 stupňov = 50 ha – **výpočet: 50 ha x 0,4 (40 %) = 20 ha**, to znamená minimálne vegetačné pokrytie musí byť aspoň na 20 ha pôdy, ktorá má svahovitosť nad 12 stupňov.) Vegetačným pokrytím sa rozumie vysiatie plochy hustosiatou oziminou, viacročnou krmovinou alebo medziplodinou. Vegetačným pokrytím sa rozumie tiež zostávajúce strnisko.

Vysvetlenie niektorých pojmov:

- **Oziminy:** plodiny založené v jeseni, ktoré sa zberajú v nasledujúci rok v lete, patria sem zástupcovia obilnín a olejní, nasledovne: pšenica ozimná, pšenica tvrdá, raž siata, tritikale, jačmeň ozimný, ozimná miešanka, ostatné oziminy, kapusta repková pravá – ozimná.
- **Viacročné krmoviny:** plodiny využívané na kŕmenie zvierat, pestujú sa na pozemku viac rokov, nasledovne: ďatelina, lucerna, ďatelinotrávne miešanky, lucerno - trávne miešanky, travy, ďatelina červená dvojkosná, zatrávnená orná pôda.



- **Medziplodiny:** plodiny pestované medzi dvoma hlavnými plodinami, využívajú sa predovšetkým na kŕmenie hospodárskych zvierat, z pohľadu ochrany kvality pôdy (a teda aj GAEC) je využitie medziplodín na zelené hnojenie a zabezpečenie pokryvu v období medzi dvoma hlavnými plodinami, kedy by v prípade nevyužitia medziplodín, v krátkom období, počas ktorého sa hlavná plodina nedopestuje, bola nepokrytá a vystavená riziku pôsobenia erózie. Ako medziplodiny sa teoreticky môžu pestovať všetky plodiny pestované na OP, preto tieto druhy nie sú v tomto postupe vymedzené. Ako medziplodiny sa veľakrát využívajú aj plodiny bežne využívané ako hlavné plodiny, napr. raž, alebo kapusta repková pravá.
- **Strniská:** strniská po obilninách, olejninách, teda jedná sa o pokosené porasty po obilninách, olejninách a kukurici.

**Dodržiavaním vhodných opatrení obhospodarovania ornej pôdy zamedziť tvorbe ryhovej erózie a predchádzať opakovanému vzniku erózných rýh nad 20 cm hĺbky.**

V prípade existencie rizika ohrozenia ornej pôdy eróziou je žiadateľ povinný prijať akékoľvek adekvátne opatrenia na zabránenie vzniku ryhovej erózie. Predmetom podmienky je sledovať nie len skutočnosť či sa ryhovej erózii zamedzilo, ale aj to či žiadateľ v záujme dodržať podmienku, predvídavo vykonáva opatrenia, ktorými predchádza vzniku a opakovaniu tvorby ryhovej erózii v závislosti od pôdneho stanovišťa (napr. plochy OP resp. vybrané časti so svahovitou nad 12° zatrávni, prípadne využíva na pestovanie viacročných krmovín, ale nikdy nie na pestovanie širokoriadkových plodín, pri ktorých je takmer nemožné zabrániť erózii na takomto svahu). V prípade že sa pri kontrole na mieste zistí výskyt ryhovej erózie s hĺbkou viac ako 20 cm, v takom prípade bude udelená sankcia za nedodržanie podmienky. Za porušenie tejto podmienky sa považuje výskyt ryhovej erózie s hĺbkou eróznej ryhy nad 20 cm, ale aj pestovanie širokoriadkových plodín (zemiaky, zemiaky konzumné, repa cukrová, repa kŕmna, kukurica, kukurica cukrová, kukurica na siláž, kukurica na zeleno, slnečnica ročná, kapusta, karfiol, kaleráb) na dieloch / plochách ornej pôdy so svahovitou nad 12°. Pôsobenie objektívnych vplyvov (prírodných činiteľov – prívalových dažďov a pod.) sa považuje za vyššiu moc, ak je táto vyššia moc v stanovenom termíne nahlásená na PPA.

Medzi širokoriadkové plodiny patria nasledovné plodiny: zemiaky, repa cukrová, repa kŕmna, kukurica, kukurica cukrová, kukurica na siláž, kukurica na zeleno, slnečnica ročná, kapusta, karfiol, kaleráb.

**Likvidovať existujúce terasy vinogradov a sadov sa zakazuje.**

Likvidácia existujúcej terasy vinohradu a sadov zo strany žiadateľa je zakázaná a bude považovaná za porušenie dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok. Podmienka sa vzťahuje na terasy (prírodné aj vybudované), kde sa podľa registra vinogradov, sadov a chmeľníc nachádza vinohrad a sad. Register vinogradov, sadov a chmeľníc vedie ÚKSÚP.

## **ORGANICKÉ ZLOŽKY PÔDY**

Cieľom podmienok v oblasti „Organické zložky pôdy“ je zachovať úrovne organických zložiek pôdy pomocou vhodných praktík.

Podmienky kladené na žiadateľa:

**Nepestovať na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov tú istú okopaninu.<sup>6)</sup>**

Za porušenie podmienky sa považuje pestovanie tej istej okopaniny dva roky po sebe, napr. pestovanie repy po repe, teda pestovanie repy cukrovej po repe cukrovej, ale aj pestovanie repy cukrovej po repe kŕmnej, a naopak, repy kŕmnej po repe cukrovej.

Pre účely dodržiavania tejto podmienky sa okopaninou rozumie: repa cukrová, repa kŕmna, šalátová repa (cvikla), zemiaky, kŕmne, zemiaky konzumné.

**Vypaľovať strniská a páliť rastlinné zvyšky po zbere úrody z obilnín, strukovín a olejnín sa zakazuje<sup>6)</sup>.**

V prípade, ak sa na plochách užívaných žiadateľom zistí pálenie rastlinných zvyškov (napr. strnisko, alebo slama na poľnohospodárskej pôde), bude sa to vyhodnocovať ako porušenie podmienok GAEC. Podmienka sa bude považovať za neporušenú iba v prípade, ak žiadateľ preukáže, že vypaľovanie nespôsobil sám, to znamená, že túto udalosť nahlási polícii a orgánu štátnej správy na úseku ochrany pred požiarom (príslušné okresné riaditeľstvo) a kópiu doručí agentúre. Pre potreby dodržiavania tejto podmienky uvádzame nasledovné definície:

**Obilniny** – do tejto skupiny patria nasledovné plodiny: pšenica ozimná, pšenica jarná, pšenica tvrdá, raž siata, tritikale, jačmeň jarný, jačmeň ozimný, ovos siaty, kukurica, kukurica cukrová, kukurica na siláž, pohánka, proso siate, cirok, cirok sudánsky, kukurica na zeleno;

**Strukoviny** – do tejto skupiny patria nasledovné plodiny: bôb obyčajný, bôb obyčajný záhradný, hrach siaty, bôb konský, vľčí bôb biely;

**Olejniny:** do tejto skupiny patria nasledovné plodiny: kapusta repková pravá – ozimná, kapusta repková pravá – jarná, slnečnica ročná, sója fazuľová, mak siaty.

## ŠTRUKTÚRA PÔDY

Cieľom podmienok v oblasti „Štruktúra pôdy“ je zachovať štruktúru pôdy pomocou vhodných opatrení.

Podmienky kladené na žiadateľa:

**Nevstupovať na poľnohospodársku pôdu v čase, keď môže dôjsť k jej zhutňovaniu a rozbahneniu. Nevzťahuje sa na čas nevyhnutne potrebný na zber plodín v súlade s agrotechnickou praxou<sup>7)</sup>.**

Žiadateľ nesmie<sup>7)</sup> vstupovať na poľnohospodársku pôdu mechanizmami v čase, keď by takéto mechanizované operácie mohli v dôsledku pôdnych podmienok (napr. nevhodný vlhkosťný režim pôdy) spôsobiť rozbahnenie alebo zhutnenie pôdy. V prípade, ak Pôdohospodárska platobná agentúra u žiadateľa zistí kontrolou na mieste podporenou fotodokumentáciou, že nežiaducim spôsobom narušil štruktúru pôdy a spôsobil svojimi operáciami zhutnenie, alebo rozbahnenie pôdy, bude sa to vyhodnocovať ako porušenie podmienok GAEC. Vstupovanie na pôdu v čase nevyhnutne potrebného zberu plodín (repná kampaň), ktorá je zamokrená alebo podmočená sa nepovažuje za porušenie podmienky GAEC. Vstupovať možno však iba za účelom zberu úrody a zamedzeniu vzniku dodatočným škodám. V uvedených prípadoch je žiadateľ povinný v čo najskoršom

<sup>6)</sup> príloha III nariadenia Komisie (ES) č. 73/2009

<sup>7)</sup> Príloha č. 2 nariadenia vlády SR č. 369/2012 Z. z.

možnom termíne odstrániť znaky zhutnenia. V iných prípadoch sa vstupovanie na zamokrenú alebo podmočenú pôdu bude posudzovať ako porušenie podmienky GAEC.

## **MINIMÁLNA MIERA ÚDRŽBY**

Cieľom podmienok v oblasti „Minimálna miera údržby“ je zaistiť minimálnu úroveň údržby a zabrániť zhoršeniu stanovíšť.

Podmienky kladené na žiadateľa v štandarde „Minimálna miera intenzity chovu a vhodné režimy“:

**Počas kalendárneho roka dodržiavať najnižšie zaťaženie 0,2 veľkej dobytčej jednotky zvierat na hektár trvalých trávnych porastov a na hektár pestovaných objemových krmovín, ktorých výmera je vyššia ako 20 ha<sup>7)</sup>. Výnimka: Zaťaženie sa nevťahuje na žiadateľov, ktorí žiadajú o podporu pri zaradení do agroenvironmentálneho opatrenia (NV 499/2008 Z. z.) a ak objemové krmoviny sú pestované na účely výroby generačného materiálu alebo sú použité na energetické účely využité vo vlastných energetických zariadeniach.**

Žiadateľ počas celého kalendárneho roka (od 1.1. do 31.12.) má dodržiavať na plochách TTP a plochách pestovaných objemových krmovín minimálne zaťaženie VDJ/ha, ktorých výmera celkovo (TTP + objemové krmoviny) je vyššia ako 20 ha.

V prípade, ak žiadateľ má celkovú výmeru do 20 ha a presne 20 ha, táto podmienka pre neho neplatí. V prípade, ak má celkovú výmeru nad 20 ha, žiadateľ musí preukázať celoročné plnenie zaťaženia príslušnými druhmi a kategóriami hospodárskych zvierat.

**Výnimka: Táto podmienka sa nevťahuje na výmeru pestovaných objemových krmovín zaradených do agroenvironmentálneho opatrenia podľa osobitného predpisu<sup>32)</sup>, na výmeru pestovaných objemových krmovín na účely výroby generačného materiálu alebo na energetické účely s použitím vo vlastných energetických zariadeniach.**

Za výmeru pestovaných objemových krmovín zaradených do agroenvironmentálneho opatrenia sa považuje iba výmera objemových krmovín na ornej pôde, ktorá je zaradená do agroenvironmentálneho opatrenia podľa § 35 písm. a), c), d) alebo e) nariadenia vlády SR č. 499/2008 v zn. n. p.

Použitie objemových krmovín na energetické účely vo vlastných zariadeniach žiadateľ preukazuje dokladmi, ktoré potvrdzujú vlastníctvo energetického zariadenia (napr. výpis z obchodného registra, kolaudačné rozhodnutie o povolení užívania stavby) a tiež jeho prevádzku (napr. sklad zásob, výdajky zo skladu resp. príjemky do energetického zariadenia). V prípade, že žiadateľ nie je majiteľom energetického zariadenia na využívanie biomasy získanej z pestovaných objemových krmovín, v takom prípade pre neho táto výnimka neplatí a musí dodržiavať min. zaťaženie VDJ na ha TTP a pestovaných objemových krmovín s výmerou nad 20 ha.

Produkcii generačného materiálu (výrobu osiva) žiadateľ preukazuje predložením dokladov z účtovnej resp. z vnútropodnikovej evidencie (napr. potvrdenie UKSÚPu o množiteľských porastoch, plán osevu, príjemka na sklad, výdajka zo skladu, faktúra o predaji, výdavkový pokladničný doklad).

Na výmeru obhospodarovaných TTP sa uvedená výnimka nevzťahuje.

Dodržiavanie uvedenej podmienky sa v prípade hovädzieho dobytku, oviec, kôz, ošípaných a koní zisťuje z údajov z Centrálnnej evidencie hospodárskych zvierat (CEHZ).

V prípade použitia chovu hydiny a bežcov (emu, pštros), králikov a kožušinových zvierat (napr. polárna liška, nutria, činčila, norok) na minimálne zaťaženie VDJ, ktoré sú chované pre vlastnú spotrebu, fyzická osoba nepodnikateľ predloží čestné prehlásenie o chove týchto zvierat. Čestné prehlásenie musí obsahovať druh a počet a obdobie chovu zvierat. Fyzická osoba podnikateľ a právnická osoba musí pre tieto účely predložiť potvrdenie o ohlásení chovu príslušnému štátnemu orgánu veterinárneho dozoru podľa § 37 ods. 1 písm. a) zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v platnom znení. Ak žiadateľ chová hydinu, bežce, králiky alebo kožušinové zvieratá na obchodné účely, počet kusov a obdobie chovu týchto zvierat potvrdzuje dokladmi z účtovnej evidencie (napr. faktúry, príjmové a výdavkové doklady a pod.).

V prípade použitia VDJ – žriebätá do 6 mesiacov a ovce a kozy do 12 mesiacov, môžu byť tieto zvieratá použité ako VDJ pre preukázanie minimálneho zaťaženia), ale musia byť označené a registrované v zmysle platnej legislatívy. Zaťaženie VDJ žriebätami, ovcami a kozami do 12 mesiacov môže žiadateľ použiť počas celého kalendárneho roka. To znamená, že v období roka, kedy chce preukázať zaťaženie aj týmito zvieratami, musia byť tieto zvieratá registrované v zmysle platnej legislatívy najneskôr ku dňu, kedy ich žiadateľ chce použiť pre potreby zaťaženia, rovnako ako všetky ostatné druhy a kategórie zvierat, ktoré podliehajú povinnej registrácii a evidencii (hovädzí dobytok, ovce, kozy, ošípané a kone).

Výpočet VDJ pre účely tejto podmienky sa určí nasledovne:

- teľatá (do 6 mesiacov) - 0,4 VDJ/ks;
- hovädzí dobytok od 6 do 24 mesiacov: 0,6 VDJ/ks;
- hovädzí dobytok nad 24 mesiacov: 1,0 VDJ/ks;
- ovce a kozy nad 12 mesiacov: 0,15 VDJ/ks;
- ovce a kozy do 12 mesiacov: 0,05 VDJ/ks;
- kone od 6 mesiacov: 1,0 VDJ/ks;
- žriebätá do 6 mesiacov - 0,4 VDJ/ks;
- hydina: 0,03 VDJ/ks;
- prasnice a kance : 0,5 VDJ/ks;
- ostatné ošípané: 0,3 VDJ/ks;
- bežce: 0,2 VDJ/ks;
- králiky a ostatné kožušinové zvieratá: 0,04 VDJ/ks.

#### **Definícia objemových krmovín:**

**Objemové krmoviny sú plodiny na výrobu konzervovaných krmovín (siláže s vyšším objemom sušiny, sená a sušené krmoviny), resp. na zelené krmenie.**

Zoznam krmovín, na ktoré sa vzťahuje minimálne zaťaženie VDJ:

- kukurica na siláž
- kukurica na zeleno
- cirok sudánsky,
- strukovinovo – obilná miešanka
- olejninovo – obilná miešanka
- strukovinovo – olejná miešanka

- ďatelinovo – trávne miešanky
- lucernovo – trávne miešanky
- ozimná miešanka
- ďatelina
- ďatelina červená dvojkosná
- lucerna
- trávy
- zatrávnená orná pôda
- iné objemové krmoviny (napr. hrach siaty, slez kŕmny, pohánka, proso siate, cirok, bôb obyčajný, bôb konský, slnečnica ročná, horčica biela, kvaka, kŕmna repa, kŕmne zemiaky, obilné miešanky, olejninové miešanky, iné miešanky).\*

**\* platí v prípade, ak sú využívané na výrobu konzervovaných krmovín, resp. na zelené kŕmenie.**

**Počas celého vegetačného obdobia udržiavať všetky plochy trvalých trávnych porastov podľa nadmorskej výšky kosením a/alebo spásaním, doplnkovo aj mulčovaním podľa sledovaného obdobia. Výnimka: Výnimka pre udržiavanie TTP je povolená pre žiadateľov podľa (§ 35 NV SR č. 499/2008 Z. z.)**

| Nadmorská výška<br>(m. n. m.): | Prvú operáciu na plochách trvalých trávnych porastov (pasenie, kosenie alebo mulčovanie*) vykonať najneskôr do: |         |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
|                                | pasenie                                                                                                         | kosenie |
| 0 - 400                        | 1.6.                                                                                                            | 22.6.   |
| 401 - 600                      | 8.6.                                                                                                            | 8.7.    |
| 601 - 800                      | 9.7.                                                                                                            | 29.7.   |
| nad 800                        | 15.7.                                                                                                           | 8.8.    |

**\*Pri splnení podmienky minimálneho zaťaženia je možné použiť mulčovanie ako doplnkovú agrotechnickú operáciu na plochách trvalých trávnych porastov.**

Doplnkovosť mulčovania spočíva v tom, že každý pozemok musí byť obhospodarovaný kosením a/alebo pasením ako základnou agrotechnickou operáciou. Mulčovanie je akceptované iba ako doplnková operácia, po vykonaní, prípadne pred vykonaním hlavnej operácie. Hlavná operácia musí byť vykonaná najneskôr do termínov uvedených v tabuľke. Mulčovanie ako agrotechnická operácia môže byť vykonávaná na konci vegetačného obdobia a ako prvá operácia na začiatku vegetačného obdobia. Počas vegetačného obdobia mulčovanie môže byť iba ako doplnková operácia.

Žiadateľ vykonáva<sup>6)</sup> prvú operáciu na plochách TTP (pasenie, kosenie alebo mulčovanie) **najneskôr „do“ termínu podľa tabuľky.**

**Najneskôr do 14 dní po vykonaní kosby na lúkach odstrániť pokosenú hmotu; to neplatí, ak sa uplatňuje podmienka uvedená v oblasti štruktúra pôdy.**

Žiadateľ, v prípade ak obhospodaruje TTP kosením, odstráni<sup>7)</sup> pokosenú hmotu z poľnohospodárskych pozemkov do 14 dní po vykonaní kosby. V prípadoch, ak by takáto

operácia viedla k zhutneniu alebo rozbahneniu pôdy, môže byť lehota dlhšia o nevyhnutne potrebné obdobie. **V prípade, že žiadateľ nemôže splniť uvedenú podmienku v dôsledku pôsobenia poveternostných vplyvov, je potrebné uvedenú skutočnosť oznámiť PPA ako pôsobenie vyššej moci.**

Podmienky kladené na žiadateľa v štandarde „Ochrana stálych pasienkov“:

**Vylúčiť zmenu trvalých trávnych porastov na ornú pôdu na súvislej časti pozemku v diele pôdneho bloku na výmere 0,30 ha a vyššej. Vypaľovať trvalé trávne porasty sa zakazuje.**

V prípade, ak žiadateľ zmenil kultúru trvalého trávneho porastu na výmere 0,30 ha a vyššej na kultúru „orná pôda“, považuje sa to za porušenie dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok<sup>7)</sup>.

Avšak, ak žiadateľ dostatočne preukáže, že k rozoraniu TTP došlo úplnou obnovou (rozoráním a zasiatím novej trávnej alebo d'atelinovino-trávnej miešanky), ktorou žiadateľ obnovil trvalý trávny porast, toto sa považuje za dodržanie podmienky, za predpokladu, že najskôr v jeseni roku predchádzajúcom kontrole trvalý trávny porast rozoral a v nasledujúcom roku zasial na rozoranej ploche trávnu alebo d'atelinovino-trávnu miešanku, ktorej komponenty pochádzajú z listiny registrovaných odrôd ÚKSÚP, pričom žiadateľ na danej ploche naďalej deklaruje kultúru TTP.

Čiastočná obnova (obnova prísevom vykonaným sejbou diskovou - rozrezaním mačiny pomocou diskovou; alebo pásikovou sejbou - mechanickým rozpracovaním úzkeho pásika mačiny) trvalého trávneho porastu sa považuje za dodržanie podmienky, pričom žiadateľ naďalej deklaruje kultúru TTP.

V prípade, ak sa na plochách TTP užívaných žiadateľom zistí vypaľovanie TTP, bude sa to vyhodnocovať ako porušenie podmienok GAEC. Podmienka sa bude považovať za neporušenú iba v prípade, ak žiadateľ preukáže, že vypaľovanie nespôsobil sám, to znamená, že túto udalosť nahlási polícii a orgánu štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi (príslušné okresné riaditeľstvo) a kópiu doručí agentúre.

**Nenarušovať ani nelikvidovať krajinné prvky na ornej pôde ako sú solitér, stromoradie, skupina stromov, mokrad', medza.**

**Solitér:** Osamelo rastúca drevina (*s výnimkou takej vegetácie, ktorá je súčasťou medze alebo terasy*), väčšinou ako súčasť komplexu poľnohospodársky obhospodarovaných pozemkov. Je to prevažne mohutný jedinec domácich druhov drevín.

**Stromoradie:** Rad stromov, ktoré majú spravidla rovnaký rozostup a pravidelný spon (*s výnimkou takej vegetácie, ktorá je súčasťou medze, terasy ako aj takej vegetácie, ktorá plní funkcie lesa podľa § 3 lesného zákona, teda patrí do lesného fondu*). Z hľadiska pôvodu ide zväčša o umelo vysadené pásy drevín, prípadne kombinované typy vegetácie, pri ktorých sa vhodne spojili spontánne nálety drevín so zámernou výsadbou. Vo väčšine prípadov sú stromoradia vysádzané ako sprievodná vegetácia pozdĺž komunikácií a vodných tokov.

**Skupina stromov:** Sú to skupiny a porasty drevín, ktoré vznikli spontánne, alebo zámernou výsadbou na plochách *poľnohospodárskej pôdy*, napríklad na bývalých pasienkoch, plochách ohrozených eróziou a v príliš členitom teréne (*s výnimkou takej vegetácie, ktorá je súčasťou medze, terasy ako aj takej vegetácie, ktorá plní funkcie lesa podľa § 3 lesného zákona, teda patrí do lesného fondu*). Má vplyv nielen na prostredie určitého stanovišťa, ale má aj komplexnejší, ekologicko-biologický účinok v krajine.

Často má nepravidelný pôdorys. O skupine drevín hovoríme vtedy, ak je tvorená viac ako tromi jedincami na ploche.

**Mokrad':** V prírodných podmienkach sú za mokrade považované všetky biotopy, ktorých existencia je podmienená trvalou prítomnosťou vody. Medzi mokrade patria všetky územia prírodného aj umelého pôvodu, kde je vodná hladina na povrchu, alebo blízko povrchu pôdy, alebo kde povrch pokrýva plytká voda.

**Medza:** Neobhospodarovaná trávnatá línia väčšinou pokrytá stromami alebo kríkmi. Umelo vytvorená hranica poľnohospodárskych pozemkov, ktorá neslúži na poľnohospodársku produkciu, *(slúžiaca predovšetkým k zníženiu nebezpečenstva vodnej, poprípade veternej erózie, spravidla vymedzujúca hranicu pôdneho bloku, poprípade dielu pôdneho bloku, ktorého súčasťou môže byť drevinová vegetácia, alebo kamenný múrik).*

Žiadateľ na ním deklarovaných plochách (orná pôda) zachováva krajinné prvky<sup>6)</sup>, ako aj tie krajinné prvky, ktoré tvoria integrálnu súčasť s ním deklarovanými pozemkami, aj keď tieto krajinné prvky nie sú zaradené do deklarácie plôch žiadateľa, ale sú jeho vlastníctvom alebo ich má v nájme<sup>7)</sup>. V prípade, ak dôjde k narušeniu krajinných prvkov, ktoré je súčasne aj porušením podmienok ustanovených v oblasti Životné prostredie: Ochrana voľne žijúcich vtákov alebo Ochrana biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, pôjde o nedodržanie podmienok v oblasti Životné prostredie podľa prílohy č. 3 nariadenia vlády SR č. 488/2010 Z. z.

Za jedinou výnimku sa považuje ich likvidácia z dôvodu nariadených opatrení zo strany štátnej správy. V prípade ak žiadateľ sám zistí poškodenie, resp. odstránenie niektorého krajinného prvku je povinný túto skutočnosť nahlásiť príslušnému orgánu štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia a tiež PPA.

Podmienky kladené na žiadateľa v štandarde „Zabránenie prenikaniu nežiaducej vegetácie na poľnohospodársku pôdu“:

**Na konci vegetačného obdobia zabráňovať rozširovaniu samonáletov drevín, odstraňovať invázne druhy rastlín a húževnaté buriny, vrátane zostávajúcich nedopaskov a mastných miest<sup>7)</sup>.**

Žiadateľ na konci vegetačného obdobia odstráni zo svojich poľnohospodárskych pozemkov samonáleť drevín, krovín a invázných druhov rastlín, húževnaté buriny, nedopasky a mastné miesta. Invázne druhy rastlín je potrebné odstraňovať v zmysle postupov uvedených vo vyhláske MŽP SR č. 24/2003 Z.z v znení vyhlášky MŽP SR č. 173/2011 Z. z. Za invázne druhy rastlín sa považujú:

| Latinský názov                                   | Slovenský názov      |
|--------------------------------------------------|----------------------|
| Ambrosia artemisiifolia                          | ambrózia palinolistá |
| Helianthus tuberosus*                            | slnečnica hl'uznatá* |
| Heracleum mantegazzianum                         | boľševník obrovský   |
| Fallopia japonica (syn. Reynoutria japonica)     | pohánkovec japonský  |
| Fallopia x bohemica (syn. Reynoutria x bohemica) | pohánkovec český     |

|                                                        |                        |
|--------------------------------------------------------|------------------------|
| Fallopia sachalinensis (syn. Reynoutria sachalinensis) | pohánkovec sachalínsky |
| Impatiens glandulifera                                 | netýkavka žliazkatá    |
| Solidago canadensis                                    | zlatobyľ kanadská      |
| Solidago gigantea                                      | zlatobyľ obrovská      |

\* V prípade ak sa slnečnica hľuznatá vyskytuje ako prirodzený oplôtok pri pasení hospodárskych zvierat, sa toto nepovažuje za porušenie podmienky.

**Trvale udržiavať plochy poľnohospodárskej pôdy spôsobom, ktorý zabráni jej zaburineniu.**

Žiadateľ na poľnohospodárskej pôde, ktorú nevyužíva na poľnohospodársku produkciu vykonáva adekvátne operácie, ktorými sa predíde vysemeneniu burín, t.j. zaburineniu pôdy.

**Poľnohospodárska pôda deklarovaná ako sad, vinohrad alebo chmeľnica je obhospodarovaná; obhospodarovaním sa rozumie viditeľné ošetrovanie výsadby a ošetrovanie medziradia.**

Žiadateľ o platbu poľnohospodársku pôdu deklarovanú ako sad, vinohrad alebo chmeľnica ošetruje tzn. strihá, ošetruje rastliny proti chorobám, škodcom atď. a tiež sa stará o medziradie kosením, alebo pasením a/alebo mulčovaním.

**Obhospodarovaním radov výsadby sa rozumie** ošetrovanie radov výsadby vhodnou agrotechnickou operáciou v čase vhodnom pre ošetrovanie, rezom, ochrana proti chorobám škodcom v zmysle špecifik technológie pestovania. Vychádzajúc zo špecifik hospodárenia je termín ošetrovania rôzny. Ošetrovanie stromov sa musí vykonávať podľa pestovateľskej technológie.

**Obhospodarovaním medziradia sa rozumie** ošetrovanie medziradia kosením a/alebo pasením a/alebo mulčovaním (pri medziradi s pokryvom trávneho porastu) alebo mechanicky alebo použitím herbicídov pri ornej pôde v medziradi.

**Obhospodarovaním priestoru v radoch medzi výsadbou sa rozumie** ošetrovanie kosením a/alebo pasením a/alebo mulčovaním (pri priestore v radoch s pokryvom trávneho porastu) alebo mechanicky alebo použitím herbicídov pri ornej pôde v radoch medzi stromami.

**Orná pôda v roku podania žiadosti je obhospodarovaná v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním žiadateľa.**

Žiadateľ vykonáva pestovanie plodín na ornej pôde v súlade s agrotechnickou praxou tzn. siatie alebo sadenie plodín, stará sa o plodiny a zbiera plodiny v termínoch podľa agrotechnickej praxe.

**Podmienka je dodržaná** v prípade, ak orná pôda v roku podania žiadosti je obhospodarovaná v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním žiadateľa, na dieloch pôdnych blokov žiadateľ pestuje a zberá plodiny uvedené v jednotnej žiadosti v súlade s agrotechnickou praxou.

**Podmienka je porušená** v prípade, ak orná pôda v roku podania žiadosti nie je obhospodarovaná v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním žiadateľa, na



dieloch pôdnych blokov žiadateľ nepestuje a/alebo nezberá plodiny uvedené v jednotnej žiadosti v súlade s agrotechnickou praxou.

Deklarovaná plodina by mala byť pestovaná a zberaná, aby sa napr. nestalo, že prvá kosba lucerny ostane na koreni nepozberaná, alebo obilniny dávno po termíne nepokosené, pričom porast sa zberať mohol. **Výnimkou z podmienky je situácia, kedy žiadateľ z objektívnych príčin nemôže plniť, znamená to, že nemôže pôdu obhospodáriť v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním žiadateľa, na dieloch pôdnych blokov žiadateľ by mal pestovať a zberať plodiny uvedené v jednotnej žiadosti v súlade s agrotechnickou praxou. V takomto prípade je potrebné nahlásiť PPA pôsobenie vyššej moci a výnimočných okolností.**

Podmienky kladené na žiadateľa v oblasti „Ochrana vody a hospodárenie s vodou:

**Ak dochádza k zavlažovaniu je potrebné mať povolenie na čerpanie povrchových a podzemných vôd na zavlažovanie alebo zmluvu so správcom štátnych závlahových sústav.**

Žiadateľ, ktorý používa povrchovú alebo podzemnú vodu na účely zavlažovania, musí mať povolenie príslušného orgánu štátnej správy (správca závlahových sústav), resp. uzatvorenú zmluvu o poskytovaní závlahovej vody medzi ním a správcom závlahových sústav v zmysle § 21 ods. 1 bod 4 písm. h zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

**Nepoužívať priemyselné a organické hnojivá s obsahom dusíka v nárazníkových zónach pozdĺž útvarov povrchových vôd a odkrytých podzemných vôd v šírke do 10 m od brehovej čiary na diele pôdneho bloku vedeného v systéme LPIS.**

Pre dodržanie tejto podmienky žiadateľ nesmie na kultúrnych dieloch, ktoré sú zaevidované v systéme LPIS, pozdĺž všetkých útvarov povrchových vôd ako sú potoky, rieky, jazerá a pod., používať priemyselné a organické hnojivá s obsahom dusíka v šírke do 10 m od brehovej čiary týchto útvarov povrchových vôd. Toto opatrenie je za účelom ochrany povrchových vôd pred znečistením organickými a priemyselnými hnojivami. Na týchto kultúrnych dieloch môže žiadateľ pestovať plodiny podľa svojho výrobného zamerania s tým rozdielom, že v tomto ochrannom páse nesmie používať priemyselné a ani organické hnojivá.

### **K prílohe č. 3 podmienky dodržiavania krížového plnenia – požiadavky hospodárenia**

#### **I. Oblasť „Ochrana voľne žijúcich vtákov“**

**(povinnosť dodržiavania žiadateľom, ktorý obhospodaruje plochy dotknuté chránenými vtáčimi územiami)**

##### **I.1 Podmienka:**

**Dodržiavať zákaz poškodzovania a odstraňovania hniezdnych stanovišť.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Hniezdne stanovište je biotop vtákov, ktorý slúži na rozmnožovanie, t.j. znosenie znášky a výchovu a starostlivosť o mláďatá až do ich opustenia hniezda. Hniezdnym

stanovišťom môže byť strom, na ktorom je umiestnené hniezdo, strom, na ktorom sa nachádza dutina, skupina stromov alebo krov. Žiadateľ, ktorý žiada o podporu v chránenom vtáčom území nesmie odstraňovať a poškodzovať tieto hniezdne stanovištia, tzn. zhadzovať hniezda, poškodzovať dutinové stromy, píliť tieto stromy. Ak sa pri kontrole zistí uvedená činnosť vykonaná žiadateľom, bude sa to považovať za porušenie požiadavky, okrem prípadov, kedy sa žiadateľ preukáže, že to nebolo spôsobené ním, prípadne sa preukáže oznámením na polícii, prípadne sa preukáže oznámením na relevantný orgán štátnej správy, alebo výrub stromu bol povolený rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy. Pri vypílení takéhoto stromu pôjde o posúdenie s úmyselným konaním, ktoré môže priniesť až plné krátenie prostriedkov.

## **I.2 Podmienka:**

### **Dodržiavať zákaz rušenia hniezdenia vtákov vplyvom agrotechnických opatrení v období hniezdenia a vyvážania mláďat.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

#### Význam použitých pojmov:

Pre účely kontroly dodržiavania uvedených podmienok, ktoré musí podnik dodržiavať sa považuje za:

#### ➤ **agrotechnické opatrenie**

Pprispôsobenie poľnohospodárskej činnosti, ktorá slúži k zhodnocovaniu pôdy, napr. kosenie, orba, mulčovanie, smykovanie, kyprenie, bránenie, podmietanie, kompaktorovanie, valcovanie.

#### ➤ **obdobie hniezdenia**

Doba, počas ktorej sa vtáky pripravujú alebo realizujú hniezdenie, t.j. obdobie toku, prípravy na hniezdenie, rozmnožovania, sedenie na hniezde, starostlivosť o mláďatá a výchova mláďat. Vo všeobecnosti je možné na území Slovenska konštatovať, že obdobie hniezdenia trvá od 1.3. do 30.9. kalendárneho roka.

#### ➤ **rušenie**

Akákoľvek ľudská činnosť, ktorá svojím rozsahom a intenzitou spôsobí zamedzenie hniezdeniu, zničenie hniezdiska, zničenie znášky alebo úhyn mláďat.

Žiadateľ by nemal svojou agrotechnickou činnosťou a opatreniami počas obdobia hniezdenia rušiť hniezdenie vtákov spravidla v období od 1. 3. do 30. 9. kalendárneho roka<sup>8)</sup>.

Za dôkaz o rušení sa považuje nález aspoň jedného znaku:

- zničenie hniezda, zničenie hniezdného stanovišťa alebo hniezdiaceho stromu, kra a pod.;
- zistenie známkov aktivity na hniezdnom strome (napr. odtlačky po stúpacích železách, stopy a odtlačky po mechanizmoch, zvyšky lana);
- opustená znáška vplyvom rušenia poľnohospodárskou činnosťou;
- uhynuté, vysilené alebo poranené mláďatá.

Za dodržanie podmienky, teda za dodržanie nerušenia hniezdenia vtákov vplyvom agrotechnických opatrení sa považuje to, ak nebolo vizuálnou kontrolou zistené, že došlo k zamedzeniu hniezdenia, zničeniu hniezdiska, zničeniu znášky alebo úhynu mláďat, prípadne žiadateľ sa preukáže oznámením orgánu štátnej správy o zistení tejto nepovolenej činnosti.

---

<sup>8)</sup> § 26 písm. ods. 5 zákona 543/2002 o ochrane prírody a krajiny v platnom znení

### **I.3 Podmienka:**

**Dodržiavať zákaz chytania, zraňovania, usmrčovania dospelého jedinca vtáka a jeho vývinového štádia a ničenia vajec.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Vysvetlenie pojmov:

➤ **chyťanie, zraňovanie, usmrčovanie dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničenie vajec**

Akákoľvek úmyselná činnosť, ktorá spôsobí vtákom ujmu na zdraví priamym kontaktom s poľnohospodárskou činnosťou.

Pre splnenie tejto podmienky, žiadateľ by mal dodržiavať zákaz: chytania, zraňovania, usmrčovania dospelého živočícha a jeho vývinového štádia a ničenia vajec. Týmto sa rozumie akákoľvek úmyselná činnosť, ktorá spôsobí vtákom ujmu na zdraví.

Žiadateľ by mal zabrániť, aby na ploche došlo alebo dochádzalo k chytaniu, zraňovaniu, usmrčovaniu dospelého živočícha a jeho vývinového štádia a ničeniu vajec.

Za dôkaz o odchyte, zranení alebo usmrtení dospelého živočícha a jeho vývinového štádia a ničení vajec sa považuje nález aspoň jedného znaku:

- odchyťového zariadenia (pasca, odchyťový kôš, železá, a pod.);
- zlikvidovanej znášky (hniezdo so znáškou);
- uhynutých jedincov;
- poranených jedincov.

Za dodržanie podmienky, teda za dodržanie zákazu chytania, zraňovania, usmrčovania dospelého živočícha a jeho vývinového štádia a ničenia vajec, sa považuje, ak sa počas kontroly nezistili žiadne známky uvedených aktivít na danej lokalite, alebo ak sa žiadateľ preukáže oznámením takejto nepovolenej činnosti orgánu štátnej správy (polícia, inšpekcia životného prostredia).

## **II. Oblasť „Ochrana podzemných vôd pred znečistením niektorými nebezpečnými látkami“**

**(povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

V oblasti Ochrana podzemných vôd pred znečistením niektorými nebezpečnými látkami ide o nasledovný **zoznam** nebezpečných látok:

- **obsah žúmp na odpadové vody** (napr. splaškové odpadové vody a vody z dojárne);
- **siláž a silážne šťavy**;
- **hospodárske hnojivá**;
- **priemyselné hnojivá**;
- **prostriedky na ochranu rastlín – pesticídy, ropné látky** (pohonné látky a oleje).

Uvedené látky sa môžu nachádzať u žiadateľa v rôznej **forme napr. ako surovina, produkt, obaly, odpad, spotrebný materiál, prípravok**. Konkrétne posúdenie sa vykonáva vizuálnou obhliadkou objektov. **Zisťuje sa skutkový stav – t.j. prítomnosť týchto látok na farme, nákup** uvedených látok (napr. pesticídy, priemyselné hnojivá, ropné látky - nafta, oleje), **produkcia** uvedených látok (hospodárske hnojivá, silážne šťavy, obsah žúmp na

odpadové vody), aplikácia uvedených látok (pesticídy, priemyselné a hospodárske hnojivá) a ich spôsob uskladnenia<sup>9)</sup>.

## **II.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť viesť v podniku dokumentáciu o nadobudnutí a zaobchádzaní s nebezpečnými látkami<sup>9)</sup>.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ pre dodržanie uvedenej požiadavky musí mať k dispozícii **záznamy** o druhoch látok, ich množstvách, časovej postupnosti zaobchádzania s nimi (od fázy ich vzniku alebo nadobudnutia až po ich spotrebu alebo zneškodnenie), obsahu ich účinných zložiek a ich vlastností najmä vo vzťahu k vodám, k pôdnemu a horninovému prostrediu súvisiacemu s vodou. Ide o skupiny látok, ktoré sú uvedené v zozname.

Záznamy musia obsahovať evidenciu o nákupe, spotrebe a aplikácii pesticídov, hospodárskych (maštalný hnoj, hnojovica, močovka, hnojovka) i priemyselných hnojív, nákupe PHM – ropných látok (vrátane olejov), internú evidenciu o siláži (v rámci evidencie krmív. Porušenie uvedenej podmienky sa považuje ak tieto záznamy žiadateľ nevedie.

## **II.2 Podmienka:**

**Zabrániť priamemu vypúšťaniu látok do podzemných vôd<sup>9)</sup>.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ musí zabrániť úniku látok z objektov, v ktorých sa s týmito látkami zaobchádza ako sú sklady, skladovacie nádrže, skladovacie a manipulačné plochy vo vzťahu k podzemným vodám – ak sú v blízkosti odkryté podzemné vody (bagroviská, štrkoviská a pod.), studne, veľmi priepustné horninové prostredie, ak sa žiadateľ nachádza v chránenej vodohospodárskej oblasti, v ochrannom pásme vodného zdroja alebo kde sa vyskytuje vysoká hladina podzemnej vody.

Žiadateľ musí zabrániť priamemu úniku (vypúšťaniu) látok uvedených v zozname do podzemných vôd, z nádrží, potrubí, skladov, výdajných a stáčacích plôch, manipulačných plôch, havarijných nádrží, žump pre splaškové vody, žump pre tekuté hospodárske hnojivá a silážne štavy a žump na odpadové vody z dojárne, alebo prostredníctvom netesností nádrže, alebo z objektov, kde sú uskladnené uvedené látky, ktoré majú vizuálne zistiteľné konštrukčné chyby, (praskliny, opadávanie a porušenie izolácie a iné netesnosti). Za vypúšťanie sa považuje priame vytekanie látok do studní, alebo odkrytých podzemných vôd ako sú napr. štrkoviská, bagroviská.

Za porušenie požiadavky sa považuje vizuálne zistenie vytekania uvedených látok do podzemných vôd.

## **II.3 Podmienka:**

**Zabrániť nepriamemu vypúšťaniu látok do podzemných vôd<sup>9)</sup>.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

---

<sup>9)</sup> § 39 zákona č. 364/2004 z. z. o vodách

Žiadateľ musí zabrániť úniku látok a nepriamemu prenikaniu látok do podzemných vôd cez pôdu z objektov, v ktorých sa s týmito látkami zaobchádza ako sú sklady, skladovacie nádrže, skladovacie a manipulačné plochy vo vzťahu k podzemným vodám.

Žiadateľ musí zabrániť nepriamemu úniku (vypúšťaniu) látok uvedených v zozname do podzemných vôd cez pôdu, z nádrží, potrubí, skladov, výdajných a stáčacích plôch, manipulačných plôch, havarijných nádrží, žump pre splaškové vody, žump pre tekuté hospodárske hnojivá a silážne šťavy a žump na odpadové vody z dojárne, alebo prostredníctvom netesností nádrže, alebo z objektov, kde sú uskladnené uvedené látky, ktoré majú vizuálne zistiteľné konštrukčné chyby, (praskliny, opadávanie a porušenie izolácie a iné netesnosti).

Za porušenie požiadavky sa považuje vizuálne zistenie nepriameho vypúšťania uvedených látok do podzemných vôd cez pôdu.

### **III. Oblasť „Ochrana životného prostredia a najmä pôdy pri používaní čistiarenských kalov“**

**(povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

#### **III.1 Podmienka:**

**Odoberať upravený čistiarenský kal len na základe písomnej zmluvy medzi jeho producentom a užívateľom pôdy v súlade a v rozsahu schváleného projektu aplikácie.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

**Upraveným čistiarenským kalom** sa rozumie kal, ktorý prešiel biologickou, chemickou alebo tepelnou úpravou, dlhodobým skladovaním alebo iným vhodným procesom spôsobujúcim významné zníženie jeho fermentačných schopností a zdravotných rizík pre životné prostredie pri jeho využívaní aplikáciou do poľnohospodárskej pôdy a do lesnej pôdy.

**Producentom čistiarenského kalu** sa rozumie právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, ktorá ako pôvodca odpadu čistiarenský kal pri čistení odpadových vôd produkuje.

**Užívateľom** sa rozumie odberateľ čistiarenského kalu alebo dnových sedimentov, užívateľ poľnohospodárskej pôdy alebo lesnej pôdy, spracovateľ čistiarenských kalov alebo dnových sedimentov napríklad vo forme kompostov a iných pestovateľských substrátov.

**Projekt aplikácie** vyhotovený podľa vyhlášky MP SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu projektu aplikácie čistiarenského kalu a dnových sedimentov do poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy.

Žiadateľ smie aplikovať čistiarenský kal alebo dnové sedimenty do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy len na základe platnej písomnej zmluvy medzi producentom čistiarenského kalu alebo producentom dnových sedimentov čistiarene odpadových vôd) a užívateľom poľnohospodárskej pôdy alebo užívateľom lesnej pôdy. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy je projekt aplikácie čistiarenského kalu alebo projekt aplikácie dnových sedimentov do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy s odborným posúdením poverenou organizáciou (Výskumný ústav vodného hospodárstva) a Výskumným ústavom pôdoznalectva a ochrany pôdy v prípade, ak čistiarenský kal alebo dnové sedimenty sú aplikované do poľnohospodárskej pôdy, alebo Lesníckym výskumným ústavom vo Zvolene v prípade, ak čistiarenský kal alebo dnové sedimenty sú aplikované do lesnej pôdy.

Aplikáciu čistiarenského kalu alebo dnových sedimentov do poľnohospodárskej pôdy alebo lesnej pôdy môže vykonať podľa schváleného projektu užívateľ pôdy, ktorý preukáže, že má na túto činnosť zodpovedajúcu aplikačnú techniku a zabezpečí pre jej výkon fyzickú osobu,

ktorá má skončené stredné odborné vzdelanie, prax najmenej tri roky poľnohospodárskeho, lesníckeho alebo prírodovedeckého smeru<sup>10)</sup>.

### **III.2 Podmienka:**

#### **Rešpektovať obmedzenia a obdobia zákazu aplikácie čistiarenských kalov**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

- Žiadateľ o podporu môže do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy aplikovať len upravený (fermentovaný) čistiarenský kal, v ktorom koncentrácia rizikových látok neprevýši ani v jednom sledovanom ukazovateli medznú hodnotu, ktoré vyhovujú mikrobiologickým kritériám uvedené v prílohe č. 2 zákona 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenských kalov a dnových sedimentov do pôdy v platnom znení;
- dnové sedimenty, v ktorých koncentrácia rizikových látok neprevýši ani v jednom sledovanom ukazovateli medznú hodnotu určenú v prílohe č. 3 zákona 188/2003 Z. z..

Kal zo septikov a z ostatných podobných zariadení na úpravu splaškov a kal z iných čistiarní odpadových vôd sa do poľnohospodárskej pôdy neaplikuje.

Obmedzenia aplikácie čistiarenského kalu a dnových sedimentov uvádza § 5 zákona č. 188/2003 Z. z..

Obmedzenia aplikácie čistiarenského kalu a dnových sedimentov.

Žiadateľ môže do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy aplikovať len upravený čistiarenský kal s minimálnym 18-percentným obsahom sušiny alebo dnové sedimenty s minimálnym 18-percentným obsahom organických látok v sušine. Upravený čistiarenský kal s nižším obsahom sušiny možno aplikovať len z čistiarní odpadových vôd s ekvivalentným počtom obyvateľov pod 5000. Žiadateľ nesmie aplikovať dnové sedimenty, ak obsahujú skelet väčší ako 0,05 m a iné cudzorodé predmety narušujúce rovnomernosť dnových sedimentov.

Aplikácia čistiarenského kalu a dnových sedimentov je zakázaná do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy,

- ktorej hodnota pH je nižšia ako 5,0;
- v ochrannom pásme vodárnskych zdrojov I. stupňa a II. stupňa;
- so svahovitou nad 12°;
- ak hladina podzemnej vody je menej ako 0,5 m od povrchu pôdy;
- ak hĺbka poľnohospodárskej pôdy je menšia ako 0,6 m;
- ak hĺbka lesnej pôdy je menšia ako 0,4 m;
- ak je zamokrená, pokrytá vrstvou snehu nad 0,05 m alebo zamrznutá do hĺbky 0,1 m a viac.

Aplikácia čistiarenského kalu a dnových sedimentov je zakázaná na:

- trvalé trávne porasty alebo objemové krmoviny na ornej pôde, ak by sa mala tráva spásť alebo krmoviny zberať skôr, ako uplynie päť týždňov od aplikácie;

---

<sup>10)</sup> § 7 zákona č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenských kalov a dnových sedimentov do pôdy v platnom znení

- poľnohospodársku pôdu, na ktorej sa práve pestuje ovocie a zelenina okrem ovocných stromov;
- poľnohospodársku pôdu určenú na pestovanie ovocia a zeleniny, ktorých zberané časti sú v priamom kontakte s pôdou a konzumujú sa surové, a to desať mesiacov pred zberom úrody a počas samotného zberu.

Porušenie uvedených podmienok vedie k stanoveniu zníženia platieb.

### III.3 Podmienka:

**Oznámiť Výskumnému ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy a Ústrednému kontrolnému a skúšobnému ústavu poľnohospodárskemu do 15 dní po aplikácii upraveného čistiarenského kalu a dnových sedimentov že boli aplikované do pôdy.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ je povinný<sup>11)</sup> písomne oznámiť Výskumnému ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy a Ústrednému kontrolnému a skúšobnému ústavu do 15 dní po aplikácii čistiarenského kalu alebo dnových sedimentov, že boli aplikované podľa prílohy č.9. zákona 188/2003 Z. z. v zn. n. p..

### III.4 Podmienka:

**Viesť evidenciu o mieste aplikácie a množstve celkových dávok čistiarenských kalov za kalendárny rok.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ je povinný viesť evidenciu<sup>11)</sup> o mieste a množstve dávok čistiarenského kalu alebo dnových sedimentov za kalendárny rok, uschovávať ju najmenej desať rokov a sprístupniť na požiadanie kontrolnému ústavu. Ak žiadateľ evidenciu nevedie je to porušenie požiadavky a následne bude stanovené zníženie platieb.

## IV. Oblasť „Ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov“

(povinnosť dodržiavania žiadateľom, ktorý obhospodaruje plochy zraniteľných území)

### IV.1 Podmienka:

**Dodržiavať požiadavky objemu skladovacích kapacít pre jednotlivé druhy hospodárskych hnojív (Vyhláška MP SR č. 199/2008 Z. z. v znení vyhlášky MPRV SR č. 462/2011 Z. z.(vyhláška MP SR č. 199/2008 Z. z.)**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Charakteristika pojmov:

**Maštalný hnoj:** zmes tuhých a kvapalných výkalov hospodárskych zvierat s podstielkou po prekonaní rozkladných procesov rozličných stupňov:

**čerstvý a slabo rozložený** – slama si zachováva svoju pôvodnú formu a určitú pevnosť

**polorozložený** – slama nadobúda tmavohnedú farbu, stráca svoju pôvodnú pevnosť a ľahko sa trhá (vhodný na aplikovanie do pôdy)

**rozložený** – slama stratila svoju pôvodnú štruktúru, je ťažko identifikovateľná (vhodný na aplikovanie na TTP)

**mrva** – kyprá, zemitá rovnorodá hmota

<sup>11)</sup> § 9 zákona č. 188/2003 Z. z.

**Močovka:** sčasti rozložený moč hospodárskych zvierat zriedený splachovou vodou.

**Hnojovica:** zmes kvapalných a tuhých výkalov hospodárskych zvierat neobsahujúca žiadne vedľajšie látky (slama, rašelina, piliny a iné), môže byť sčasti zriedená splachovou vodou.

**Hnojovka:** šľava z uskladneného maštalného hnoja.

Povinnosťou žiadateľa je zosúladiť skladovacie priestory<sup>12)</sup> so skutočnou produkciou hnoja v podniku za obdobie:

a) šiestich mesiacov pri vyvážke hnoja dvakrát ročne;

b) 12 mesiacov pri vyvážke jedenkrát ročne.

Toto sa nevzťahuje na tuhé hospodárske hnojivá uložené na poľnohospodárskej pôde pred ich použitím s výnimkami ustanovenými osobitným predpisom. Tiež sa to nevzťahuje na pastevný spôsob chovu zvierat, ktorý trvá celoročne alebo sezónne. Vyžaduje sa však písomné potvrdenie chovateľa zvierat, že akékoľvek aj malé množstvo hospodárskych hnojív z prístreškov zvierat bolo využité spôsobom nepoškodzujúcim životné prostredie.

Zásobníky na uskladnenie hnojovice majú mať objem<sup>12)</sup> na štvormesačnú produkciu v podniku, pri močovke je potrebný objem na trojmesačnú produkciu. Pri prevádzkovaných zásobníkoch nie je prípustný prítok povrchových vôd.

Ak sú hospodárske zvieratá chované na pasienku prevažnú časť roka, kapacita zásobníkov na kvapalné hospodárske hnojivá musí<sup>12)</sup> pokryť minimálne obdobie zákazu aplikácie na poľnohospodársku pôdu a dobu ustajnenia zvierat v maštali.

Ustajnenie na hlbokú podstielku nevyžaduje skladovacie priestory, ak je preukázané, že hospodárske hnojivo bolo využité tak, aby nebolo poškodené životné prostredie.

Kapacita skladovacích priestorov na maštalný hnoj a kapacita nádrží na kvapalné hospodárske hnojivá musia **podľa § 4 odsek 1 vyhlášky MP SR č. 199/2008 Z. z.** presahovať objem produkcie hospodárskych hnojív v čase, keď je ich aplikácia zakázaná, pričom v podmienkach s nízkym a stredným stupňom obmedzenia aplikácie dusíka má skladovacia kapacita hnojovice postačovať na štyri mesiace a močovky na tri mesiace. Pri vysokom stupni obmedzenia, ak podiel poľnohospodárskej pôdy presahuje polovicu výmery farmy, sa skladovacia kapacita predlžuje o jeden mesiac.

Skladovacie priestory, hnojiská tuhých hospodárskych hnojív musia<sup>12)</sup> byť nepriepustné a vybavené zásobníkmi na hnojovku, ktorých kapacita sa vypočíta podľa prílohy č. 2. uvedenej vyhlášky. Skladovacie nádrže kvapalných hospodárskych hnojív musia byť vybavené bezpečnostným mechanizmom proti preplneniu a musia byť zabezpečené proti prítoku povrchových vôd alebo prítoku z iných zdrojov.

Z maštali a výbehov hospodárskych zvierat a zo skladov hnojív a hospodárskych hnojív sa do ich okolia nesmú<sup>12)</sup> rozptyľovať ani vytekať žiadne škodlivé látky.

Tuhé hospodárske hnojivá a kompost možno voľne skladovať na poľnohospodárskej pôde, ak nehrozí znečistenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, najviac deväť mesiacov od prvej navážky hnoja, ktorá musí byť evidovaná v evidencii hnojív. Ďalšie

<sup>12)</sup> § 4 Vyhláška MP SR č. 199/2008 Z. z. ktorou sa ustanovuje program poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach



skladovanie na tom istom mieste je možné až po štyroch rokoch trvalého využívania. Skládka tuhého hospodárskeho hnojiva musí byť priebežne ošetrovaná a musí byť oboraná hlbokou brázdou.

Voľne skladovať tuhé hospodárske hnojivá je zakázané<sup>12)</sup> na poľnohospodárskej pôde:

- s vysokým stupňom obmedzenia aplikácie hnojív s obsahom dusíka;
- trvalo zamokrenej;
- s vysokou hladinou podzemnej vody nad 0,6 m, a to aj dočasne;
- na svahu so sklonom nad 3°;
- v inundačnom území vodného toku;
- na území v okolí odkrytých podzemných vôd určenom orgánom štátnej vodnej správy.

#### **IV.2 Podmienka:**

**Dodržiavať podmienku umiestnenia dočasnej voľnej skládky na poľnohospodárskej pôde so svahovitou do 3° s vylúčením produkčných blokov s vysokým stupňom obmedzenia.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ môže voľne skladovať tuhé hospodárske hnojivá a kompost na poľnohospodárskej pôde, ak nehrozí znečistenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, najviac deväť mesiacov od prvej navážky hnoja, ktorá musí byť evidovaná v predpísanej evidencii hnojív. Ďalšie skladovanie na tom istom mieste je možné až po štyroch rokoch trvalého využívania. Skládka hnojiva musí byť priebežne ošetrovaná a musí byť oboraná hlbokou brázdou.

Žiadateľ nesmie voľne skladovať hnojivá na poľnohospodárskej pôde:

- s vysokým stupňom obmedzenia aplikácie hnojív s obsahom dusíka;
- trvalo zamokrenej;
- s vysokou hladinou podzemnej vody nad 0,6 m, a to aj dočasne;
- na svahu so sklonom nad 3°;
- v inundačnom území vodného toku;
- na území v okolí odkrytých podzemných vôd stanovenom orgánom štátnej vodnej správy.

#### **IV.3 Podmienka:**

**Dodržiavať maximálne 9 mesačnú skladovaciu lehotu maštalného hnoja na voľnej skládke od prvej navážky.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ môže tuhé hospodárske hnojivá a kompost voľne skladovať na poľnohospodárskej pôde, ak nehrozí znečistenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, najviac deväť mesiacov od prvej navážky hnoja, ktorá musí byť evidovaná v predpísanej evidencii hnojív. Ďalšie skladovanie na tom istom mieste je možné až po štyroch rokoch trvalého využívania. Skládka hnojiva musí byť priebežne ošetrovaná a musí byť oboraná hlbokou brázdou.

#### **IV.4 Podmienka:**

**Dodržiavať odstup v nárazníkových zónach desať metrov od brehovej čiary vodného toku alebo od zátopovej čiary vodnej nádrže a hranice ochranného pásma I. stupňa zdroja podzemnej vody.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ musí<sup>13)</sup> dodržiavať odstup pri aplikácii hnojív v nárazníkových zónach 10 m od brehovej čiary vodného toku alebo od zátopovej čiary vodnej nádrže a hranice ochranného pásma I. stupňa zdroja podzemnej vody. Zátopová čiara je priesečnica umelo vzdutej maximálnej vodnej hladiny s terénom. Vzdialenosť sa ráta od tzv. brehovej čiary, ktorá je od kolmice brehu na povrch vody, to znamená, že ak je okolo vodného toku alebo zdroja vytvorený 10 m pás (resp. väčšie územie) krovín, tráv, inundačné územie, ktoré obhospodarujú vodohospodári, žiadateľ už nemusí dodržať ďalších 10 m bez používania hnojív).

#### **IV.5 Podmienka:**

**Viesť presnú prvotnú evidenciu o striedaní plodín, agrotechnike a hnojení pozemkov.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ je povinný viesť trvalú evidenciu o príjme a o použití hnojív, čistiarenských kalov, dnových sedimentov a ďalších látok organického pôvodu (ďalej len „sekundárne zdroje živín“) do poľnohospodárskej pôdy alebo lesných pozemkov.

Žiadateľ vedie evidenciu o množstve, druhu a čase použitia hnojív, sekundárnych zdrojov živín podľa rozlohy pozemkov, pestovaných plodín, výšky dosiahnutých úrod a roku aplikácie. Na lesnej pôde sa evidencia vedie podľa lesných škôlok, porastov určených na produkciu semena, energetických porastov, plantáží vianočných stromčekov. Uchováva sa najmenej 10 rokov.

Žiadateľ je povinný z podkladov evidencie o použití hnojív, sekundárnych zdrojov živín a dosiahnutých úrodách podľa pozemkov a plodín každoročne spracovávať bilanciú pôdnej organickej hmoty a bilanciú živín. Na požiadanie kontrolného ústavu je povinný bezodkladne predložiť dokumentáciu na preverenie.

Vedenie a uchovávanie evidencie musí byť od doby, keď žiadateľ dostal z PPA podporu (rok 2004). Ak je veľký pôdny blok využívaný 2 – 3 plodinami, je potrebné viesť evidenciu na každú plodinu zvlášť. Povinnosť spracovania bilancie živín a humusu pre poľné plodiny pestované na ornej pôde (ako súčasť knihy honov) je od 1.1.2006.

#### **IV.6 Podmienka:**

**Vypracovať a dodržiavať program používania hnojív s obsahom dusíka. Koeficienty pre výpočet množstva vyprodukovaného dusíka sú uvedené v prílohe 4 nariadenia 488/2010.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ má povinnosť vypracúvať plán hnojenia v zmysle v § 6 ods. 9 vyhlášky č. 199/2008 Z. z.. Program používania hnojív s obsahom dusíka sa spracúva ako súčasť plánu hnojenia každoročne do 15.februára kalendárneho roka.

---

<sup>13)</sup> § 6 Vyhláška MP SR č. 199/2008 Z. z.

Plán hnojenia musí obsahovať:

**Grafická časť** sa spracúva na podklade ortofotomáp s vyznačenými produkčnými blokmi a dielmi, na ktorých sa vyznačia:

- hranice jednotlivých pozemkov (rozdelené hony), ich výmera, pri TTP aj intenzita zaťaženia hospodárskymi zvieratami (VDJ) na hektár, svahovitosť označená šípkou s číselným udaním sklonu v stupňoch, vodné plochy, vodné zdroje a iné;
- na mape sa určia plochy, na ktorých je vylúčené / zakázané hnojenie (aplikácia kalov a odpadov) podľa stanovených obmedzení.

**Textová časť:**

- identifikačné údaje subjektu, celková výmera pôdy, z toho orná pôda, trvalé trávne porasty, trvalé kultúry, lokalizácia území zvláštnej ochrany;
- stavy chovov hosp. zvierat prepočítané na VDJ, spôsoby ustajnenia, pasenia a košarovania;
- z bilancie ročnej produkcie hospodárskych hnojív sa vypočíta produkcia N, ktorá sa zosúladi so stanoveným obmedzením 170 kg N na hektár v hospodárskom roku, určiť využitie prípadných bilančných prebytkov dusíka hospodárskych hnojív;
- z bilancie dusíka z chovov zvierat možno odpočítať 30 % strát v chovoch s podstielkou a 10 % bez podstielky;
- bilancia skladovacích kapacít;
- evidenčné podklady o nákupe hnojív.

**Obsah živín v hospodárskych hnojivách, upravenom kale a organických a organicko-minerálnych hnojivách v kg . t<sup>-1</sup>**

| Hnojivo                                              | Obsah živín v kg . t <sup>-1</sup> hospodárskeho hnojiva, upraveného kalu a organického a organicko-minerálneho hnojiva |                   |                    |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|--------------------|
|                                                      | <i>dusík (N)</i>                                                                                                        | <i>fosfor (P)</i> | <i>draslík (K)</i> |
| Maštalný hnoj                                        | 4,2                                                                                                                     | 1,1               | 5,0                |
| Hnojovica hov. dobytky                               | 3,0                                                                                                                     | 0,7               | 4,2                |
| Hnojovica ošípaných                                  | 5,0                                                                                                                     | 1,3               | 1,9                |
| Ovčí hnoj                                            | 7,6                                                                                                                     | 3,0               | 7,0                |
| Konský trus                                          | 5,8                                                                                                                     | 2,8               | 5,0                |
| Hydinový trus                                        | 10,0                                                                                                                    | 2,4               | 4,2                |
| Močovka a hnojovka                                   | 2,5                                                                                                                     | 0,0               | 3,7                |
| Upravený kal                                         | 6,0                                                                                                                     | 3,5               | 0,7                |
| Kompost<br>(organické a organicko-minerálne hnojivá) | 7,0                                                                                                                     | 1,7               | 2,1                |
| Vyfermentované zvyšky z výroby biopalív              | Podľa výsledkov analýz aplikovaného produktu                                                                            |                   |                    |

#### **IV.7 Podmienka:**

**Dodržiavať zákaz hnojenia v termíne od 15.11. do 15.2. a pri skorom jarnom prihnojovaní ozimín v termíne od 1.2. v dávke do 60 kg dusíka/ha s dodržiavaním pôdných a klimatických obmedzení (príloha č. 4 NV č. 488/2010).**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ v zraniteľných oblastiach nesmie aplikovať anorganické dusíkaté hnojivá a kvapalné hospodárske hnojivá s obsahom dusíka v období od 15. novembra do 15. februára kalendárneho roka, pričom skoré jarné prihnojenie ozimných plodín v dávke do 60 kg N.ha<sup>-1</sup> je povolené od 1. februára, ak nie sú obmedzujúce pôdne a klimatické podmienky, a to zamokrené alebo dočasne zamokrené pôdy súvislou vrstvou vody, poľnohospodárske pôdy zamrznuté do hĺbky 8 cm a viac alebo na pôdy pokryté vrstvou snehu nad 5 cm bez ohľadu na kalendárne obmedzenia.

Zákaz je ustanovený aj v § 10 ods.4 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení jeho zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 555/2004 Z. z. a zákonom č. 202/2008 Z. z. V zraniteľných oblastiach je zakázané aplikovať anorganické dusíkaté hnojivá a kvapalné hospodárske hnojivá v období od 15. novembra do 15. februára kalendárneho roka, pričom skoré jarné prihnojenie ozimných plodín dusíkom v dávke do 60 kg.ha<sup>-1</sup> je povolené od 1. februára, ak nie sú obmedzujúce pôdne a klimatické podmienky, a to zamokrené pôdy alebo dočasne zamokrené pôdy súvislou vrstvou vody, poľnohospodárske pôdy zamrznuté do hĺbky 8 cm a viac alebo pôdy pokryté vrstvou snehu nad 5 cm, a to bez ohľadu na kalendárne obmedzenia.

Zákaz je ustanovený v § 2 ods.2 vyhlášky MPRV SR č.199/2008 Z. z., ktorou sa ustanovuje Program poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach.

#### **IV.8 Podmienka:**

**Dodržiavať požiadavku neaplikovania hnojív s obsahom dusíka na pôdu: zamrznutú (viac ako 8 cm do hĺbky), zasneženú (vyššia vrstva snehu ako 5 cm) resp. zamokrenú súvislou vrstvou vody.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ má zakázané v zraniteľných oblastiach aplikovať anorganické dusíkaté hnojivá a kvapalné hospodárske hnojivá v období od 15. novembra do 15. februára kalendárneho roka, pričom skoré jarné prihnojenie ozimných plodín dusíkom v dávke do 60 kg.ha<sup>-1</sup> je povolené od 1. februára, ak nie sú obmedzujúce pôdne a klimatické podmienky, a to zamokrené pôdy alebo dočasne zamokrené pôdy súvislou vrstvou vody, poľnohospodárske pôdy zamrznuté do hĺbky 8 cm a viac alebo pôdy pokryté vrstvou snehu nad 5 cm, a to bez ohľadu na kalendárne obmedzenia. Zákaz hnojenia je uvedený v § 10 ods. 3 zákona č.136/2000 a vyhlášky č.199/2008 v §3 ods. 2.

#### **IV.9 Podmienka:**

**Dodržiavať požiadavku aplikácie maximálne povolenej dávky 170 kg/ha/rok celkového dusíka z hospodárskych hnojív (príloha č. 4 NV č. 488/2010).**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ nesmie v zmysle § 6 ods. 2 vyhlášky č. 199/2008 Z. z., hnojením hospodárskymi hnojivami v podniku prevýšiť dávku celkového dusíka 170 kg.ha<sup>-1</sup> poľnohospodárskej pôdy za rok v zraniteľnej oblasti. Ide približne o dávku 40 t maštalného

hnoja, 56 t hnojovice hovädzieho dobytku, resp. 36 t.ha<sup>-1</sup> hnojovice ošípaných. Obsahy živín v kg/t hospodárskych hnojív sú uvedené v tabuľkovej prílohe k vyhláške č. 199/2008 Z. z.

Exkrementy zvierat na pasienku sa započítavajú do tohto limitu. Do limitu sa nezapočítava dusík pozberových zvyškov rastlín alebo vedľajších produktov plodín, ak boli zaorané do poľnohospodárskej pôdy.

## **V. Oblasť „Ochrana biotopov, voľne žijúcich vtákov a voľne rastúcich rastlín“**

**(povinnosť dodržiavania žiadateľom, ktorý obhospodaruje plochy dotknuté chránenými biotopmi)**

### **V.1 Podmienka:**

**Zabezpečovať dodržiavanie zákazu odstraňovania prírodných elementov (krajinných prvkov na ornej pôde ako sú solitér, skupina stromov, mokrad' a medza na ornej pôde).**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Za prírodný element sa považuje významný krajinný prvok, solitér, skupina stromov, mokrad' a medza. Za dodržiavanie zákazu odstraňovania prírodných elementov sa považuje, ak žiadateľ dodržiava zákaz odstraňovania prírodných elementov alebo dodržiava podmienky určené rozhodnutím orgánu ochrany prírody.

Nie je možné odstraňovať mokrade, jednotlivé stromy alebo líniovú výsadbu stromov a krovín.

Uvedené činnosti sa nebudú považovať za porušenie požiadavky v prípade, ak žiadateľ predloží oznámenie polícii, alebo príslušnému orgánu štátnej správy, alebo sa preukáže povolením alebo rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy.

### **V.2 Podmienka:**

**Zabezpečovať dodržiavanie zákazu zasahovať do biotopu európskeho významu, ktorým je možné biotop poškodiť alebo zničiť.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ nesmie v biotopoch európskeho významu vypaľovať porast, vykonávať žiadne rekultivácie alebo meliorácie. Žiadateľ nesmie biotopy európskeho významu poškodzovať navážkami anorganického, alebo organického materiálu. Nesmie vykonávať také činnosti, ktorými môže dôjsť k zasahovaniu, znehodnoteniu resp. zničeniu biotopov v ÚEV. Ide napr. o poškodenie biotopu rozorávaním, dosievaním porastu, skládkovaním a pod. Uvedené činnosti sa nebudú považovať za porušenie požiadavky v prípade, ak žiadateľ predloží oznámenie polícii, alebo príslušnému orgánu štátnej správy, alebo sa preukáže povolením alebo rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy.

## **VI. Oblasť „Identifikácia a registrácia ošípaných“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **Podmienka:**

#### **Dodržiavať povinnosť registrácie chovu ošípaných.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Povinnosť registrácie chovu vyplýva na základe zákona č.39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a súvisiacej legislatívy, nariadenia vlády SR č.305/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Ak chovateľ chová 2 a viac kusov ošípaných (rozhodnutie Komisie č. 80/2006) musí byť chovateľ zaregistrovaný pred začatím chovu a pred prvým premiestnením v Centrálnej evidencii hospodárskych zvierat (ďalej len „CEHZ“).

### **VI.1 Podmienka:**

#### **Dodržiavať povinnosť vedenia registra chovu ošípaných.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom ošípaných, je povinný viesť register chovu ošípaných podľa platnej legislatívy nariadenia vlády SR č. 305/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov - podrobnosti stanovuje príloha č. 7 vyhlášky MPRV SR č. 17/2012 Z. z..

### **VI.2 Podmienka:**

#### **Zaznamenať údaje v registri chovu ošípaných (podľa vyhlášky MPRV SR č. 17/2012 Z. z.).**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom ošípaných je povinný viesť predpísanú evidenciu v registri chovu ošípaných v zmysle platnej legislatívy, zo zákona č.39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a súvisiacej legislatívy, nariadenia vlády SR č. 305/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

### **VI.3 Podmienka:**

#### **Dodržiavať zásadu označenia ošípanej v čo najkratšom čase po narodení, (najneskôr však pred presunom), jednou ušnou značkou resp. tetovaním alebo po zistení straty resp. nečitateľnosti ušnej značky.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný identifikovať a označiť ošípané v zmysle platnej legislatívy nariadenia vlády SR č. 305/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a vyhlášky MPRV SR č. 17/2012 Z. z..

### **VI.4 Podmienka:**

#### **Dodržiavať povinnosť hlásenia každej zmeny v chove ošípaných do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat (CEHZ) do desiateho dňa nasledujúceho mesiaca.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný hlásiť každú zmenu narodenie, úhyn, presun zvierat z podniku do podniku v chove ošípaných v zmysle platnej legislatívy (vyhláška MPRV SR č.17/2012 Z. z.).

#### **VI.5 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť archivácie registra chovu ošípaných po dobu najmenej troch rokov.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ je povinný archivovať register chovu ošípaných v zmysle § 4 ods. 3 nariadenia vlády SR č. 305/2003 Z. z. o identifikácii a registrácii zvierat v znení neskorších predpisov.

### **VII. Oblasť „Identifikácia a registrácia hovädzieho dobytká“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

#### **VII.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť vedenia individuálneho registra chovu hovädzieho dobytká.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný viesť individuálny register hovädzieho dobytká (HD) na základe zákona č.39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.1760/2000 (článok 7) a nariadenia Komisie (ES) č.911/2004 (článok 8), podrobnosti určuje vyhláška MPRV SR č. 20/2012 Z. z.. Register chovu má mať formát v zmysle platnej legislatívy vyhláška MPRV SR č. 20/2012 Z. z..

#### **VII.2 Podmienka:**

**Zaznamenávať údaje v individuálnom registri chovu hovädzieho dobytká.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný zaznamenávať všetky údaje v individuálnom registri HD na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.1760/2000 (článok 7) a nariadenia Komisie (ES) č. 911/2004 (článok 8), podrobnosti určuje vyhláška MPRV SR č. 20/2012 Z. z..

#### **VII.3 Podmienka:**

**Dodržiavať zásadu označovania hovädzieho dobytká dvomi originálnymi plastovými ušnými značkami do 72 hodín po narodení alebo do 20 dní po vykonanej kontrole pri dovoze z tretej krajiny, ale najneskôr pred premiestňovaním do ďalšieho chovu alebo po zistení straty alebo nečitateľnosti ušnej značky.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný zabezpečiť identifikáciu a označenie HD na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č.1760/2000 (článok 4), podrobnosti určuje vyhláška MPRV SR č. 20/2012 Z. z..

#### **VII.4 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť hlásenia každej zmeny v chove HD do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat do 7 dní odo dňa zmeny.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný viesť predpísanú evidenciu HD a hlásiť príslušnému orgánu všetky zmeny, narodenie, úhyn a pohyby do podniku a z podniku na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.1760/2000 (článok 7) a nariadenia Komisie (ES) č. 911/2004 (článok 8), podrobnosti určuje vyhláška MPRV SR č. 20/2012 Z. z..

#### **VII.5 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť sprevádzania zvierat jeho pasom pri presunoch v rámci členskej krajiny, EÚ resp. tretích krajín.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný viesť predpísanú evidenciu HD na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a musí zaistiť, aby pas sprevádzal zviera v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.1760/2000 (článok 7), podrobnosti určuje vyhláška MP SR č. 20/2012 Z. z..

#### **VII.6 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť archivácie individuálneho registra chovu HD po dobu najmenej troch rokov.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný archivovať individuálny register HD po dobu najmenej 3 rokov na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1760/2000.

### **VIII. Oblasť „Identifikácia a registrácia oviec a kôz“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

#### **VIII.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť vedenia individuálneho registra chovu oviec a kôz.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastníkom, držiteľom zvierat je povinný viesť individuálny register oviec, kôz na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Rady (ES) č.21/2004 (článok 5), podrobnosti upravuje vyhláška MPRV SR č. 18/2012 Z. z.

Žiadateľ môže viesť register manuálne alebo v elektronickej forme. Formát musí byť v zmysle platnej legislatívy.



### **VIII.2 Podmienka:**

#### **Zaznamenávať údaje v individuálnom registri chovu oviec a kôz.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastník, držiteľ zvierat je povinný viesť predpísanú evidenciu oviec a kôz na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, podrobnosti stanovuje vyhláška MPRV SR č. 18/2012 Z. z. Register musí byť vyplňovaný podľa požiadaviek platnej legislatívy a musia byť v ňom zaznamenávané všetky potrebné údaje.

### **VIII.3 Podmienka:**

**Dodržiavať zásadu označovania oviec a kôz do šiestich mesiacov po narodení, pred presunom resp. do 14 dní po vykonanej kontrole pri dovoze z tretej krajiny, ale najneskôr pred ich premiestňovaním do ďalšieho chovu, jednou plastovou ušnou značkou len ovce a kozy do 12 mesiacov, ktoré sú určené na jatočné účely v Slovenskej republike a dvoma ušnými značkami alebo iným spôsobom ako ušnými značkami ovce a kozy nad 12 mesiacov alebo pri zistení straty alebo nečitateľnosti ušnej značky.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastník, držiteľ zvierat je povinný zabezpečiť identifikáciu oviec a kôz na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Rady (ES) č. 21/2004 (článok 4), podrobnosti stanovuje vyhláška MPRV SR č. 18/2012 Z. z. v znení neskorších predpisov.

### **VIII.4 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť hlásenia každej zmeny v chove oviec a kôz do Centrálnej evidencie hospodárskych zvierat do siedmich dní odo dňa zmeny.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastník, držiteľ zvierat je povinný hlásiť každú zmenu v chove oviec a kôz ako je narodenie, úhyn, presun zvierat na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Rady (ES) č. 21/2004 (článok 8), podrobnosti stanovuje vyhláška MPRV SR č. 18/2012 Z. z..

### **VIII.5 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť archivácie individuálneho registra chovu oviec a kôz po dobu najmenej troch rokov.**

Požiadavky kladené na žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý je vlastník, držiteľ zvierat je povinný viesť predpísanú evidenciu oviec a kôz na základe zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenia Rady (ES) č. 21/2004 (článok 5), podrobnosti stanovuje vyhláška MPRV SR č. 18/2012 Z. z. v zmysle platnej legislatívy. Žiadateľ je povinný viesť archiváciu individuálneho registra oviec a kôz po dobu najmenej 3 rokov. Archivácia registra chovu ošipovaných je predpísaná v článku č. 5 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 21/2004 o identifikácii a registrácii zvierat v znení neskorších predpisov.

## **IX. Oblasť „Používanie prípravkov na ochranu rastlín“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **IX.1 Podmienka:**

**Používať prípravky na ochranu rastlín registrované v Slovenskej republike a aplikovať ich podľa údajov uvedených na etikete výrobku.**

Žiadateľ, ktorý používa prípravky na ochranu rastlín, je povinný používať prípravky registrované v Slovenskej republike, ktoré sú uvedené v Zozname registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov pre daný rok, podľa návodu, ktorý je uvedený na etikete, alebo podľa priloženého návodu na použitie. To znamená dodržanie rozsahu použitia na plodiny a proti škodlivým organizmom uvedeným na etikete a použitie správneho dávkovania na jednotku plochy (ha). Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby musia viesť evidenciu nákupu, spotreby, spôsobu likvidácie obalov a nespotrebovaných prípravkov na ochranu rastlín v zmysle platnej legislatívy (zákon 405/2011 Z. z.).

## **X. Oblasť „Zákaz používania určitých látok s hormonálnym alebo tyrostatickým účinkom a beta-agonistov pri chove hospodárskych zvierat“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **X.1 Podmienka:**

**Dodržiavať zákaz podávania látok hospodárskym zvieratám na produkciu potravín alebo zvieratám akvakultúry.**

Žiadateľ nesmie:

- podávať látky uvedené v prílohe č.1 nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z. (Zoznam A – zakázané látky: tyrostatické látky, stilbény, deriváty stilbénov, ich soli a estery, estradiol 17 $\beta$  a jeho esterové deriváty; Zoznam B – zakázané látky s výnimkami: beta-agonisty)
- dočasne podávať látky uvedené v prílohe č.2 nariadenia vlády SR č.609/2008 Z.z. (látky s estrogénnym účinkom s výnimkou 17 $\beta$  estradiolu a jeho esterových derivátov, s androgénnym a gestagénnym účinkom)

Existujú určité výnimky z dôvodu liečebného ošetrovania a z dôvodu zootechnického ošetrovania, ktoré sú uvedené v § 4 a § 5 nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z. To znamená, že:

- registrované prípravky obsahujúce beta-agonisty predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podané veterinárnym lekárom, alebo farmárom pod jeho dohľadom koňovitým a spoločenským zvieratám;
- registrované prípravky obsahujúce beta-agonisty predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podané veterinárnym lekárom na indukciu tokolýzy;
- registrované prípravky, ktoré majú estrogénny (iné než estradiol 17 $\beta$  a jeho esterové deriváty), androgénny alebo gestagénny účinok predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podávané veterinárnym lekárom alebo farmárom na zodpovednosť vet. lekára, na synchronizáciu ruje a prípravu darcov a príjemcov na implantáciu embryí.

Pri podávaní zakázaných látok v súlade s výnimkami je potrebné dodržať všetky podmienky takéhoto podania (liek registrovaný v SR, podáva veterinárny lekár, alebo v presne stanovených prípadoch môže liek podať iná osoba, ale v takom prípade za ošetrovanie je zodpovedný veterinárny lekár, vykonané ošetrovanie, resp. predpísané lieky sa musia zaznamenať v knihe veterinárnych úkonov, povolená aplikačná forma, identifikácia ošetrovaného zvieratá).

## **X.2 Podmienka:**

### **Držať zakázané látky na farme v súlade s osobitným predpisom.**

Žiadateľ môže držať na farme lieky so zakázanými látkami iba v súlade s výnimkami, ktoré sú stanovené v § 4 a § 5 nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z., a boli predpísané veterinárnym lekárom a sú zaznamenané v knihe veterinárnych úkonov/ registri.

§ 4 a § 5 nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z. povoľuje výnimky pre použitie zakázaných látok a zároveň stanovuje v ktorých prípadoch môže zakázanú látku podať iná osoba ako veterinárny lekár. V takom prípade veterinárny lekár predpíše liek na neobnoviteľnom veterinárnom lekárskom predpise. Predpísané lieky sa musia zaznamenať v knihe veterinárnych úkonov. Iná osoba ako veterinárny lekár môže podať zakázané látky podľa § 4 ods. 4 č. nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z., a to zakázané látky uvedené v §4 ods. 3 písm. a) nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z.. (allyltrenbolon, podávaný orálne, alebo beta-agonistické látky jedincom z čeľade koňovité, ak sa používajú podľa pokynov výrobcu ) a podľa § 5 ods. 1 a ods. 3 nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z., (veterinárny liek s estrogénnym účinkom s výnimkou 17 β estradiolu a jeho esterových derivátov, s androgénnym alebo gestagénnym účinkom povolený podľa osobitného predpisu - Zákon č. 140/1998 Z. z. o lieku a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov ).

## **X.3 Podmienka.**

**Dodržiavať zákaz odosielat' na zabitie hospodárske zvieratá, ktorým boli podané zakázané látky, alebo uvádzať na trh mäso na ľudskú spotrebu, alebo iné živočíšne produkty získané z hospodárskych zvierat alebo zvieratá akvakultúry, ktorým boli podané zakázané látky (okrem povolených výnimiek).**

Žiadateľ môže legálne podávať zakázané látky v zmysle (§ 4 a § 5 nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z.). Musí však dodržať ustanovenia §7 ods. 1 nariadenia vlády SR č.609/2008 Z. z. podľa ktorého zvieratá určené na chov a plemenitbu a chovné a plemenné zvieratá na konci ich reprodukčného života, ktoré boli počas posledného obdobia chovu liečebne alebo zootechnicky ošetrované v súlade s ustanoveniami § 4 alebo § 5, možno uvádzať na trh na účely obchodovania s nimi. Mäso z týchto zvierat možno označiť oválnou značkou zdravotnej neškodnosti ak sa dodržali ochranné lehoty podľa § 6 ods. 2 písm. a) druhého bodu, a § 6 ods. 2 písm. b) nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z. alebo sa dodržala určená ochranná lehota podľa podmienok na uvádzanie príslušného veterinárneho lieku na trh podľa osobitného predpisu (zákon č. 140/1998 Z. z. ).

Žiadateľ musí dodržať aj ustanovenie §7 ods. 3 podľa ktorého mäso alebo iné živočíšne produkty zo zvierat, ktorým sa podali látky s estrogénnym, androgénnym alebo s gestagénnym účinkom alebo beta-agonistické látky podľa nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z, sa môžu uvádzať na trh s určením na spotrebu ľuďmi, ak boli zvieratá ošetrované veterinárnymi liekmi, ktoré spĺňali požiadavky podľa § 6 nariadenia vlády SR č. 609/2008 Z. z. a pred zabitím zvierat bola dodržaná ustanovená ochranná lehota. Žiadateľ musí viesť presné záznamy o použití týchto zakázaných látok.

#### **X.4 Podmienka:**

##### **Dodržiavať povinnosť vedenia záznamov o podávaní zakázaných látok.**

Nariadenie vlády SR č. 609/2008 Z. z. v § 4 a v § 5 stanovuje, že podanie zakázaných látok musí byť zaznamenané v knihe veterinárnych úkonov alebo registri, ktoré sú vedené v podľa § 10, v súlade s prílohou 9 a 10 nariadenia vlády SR č. 320/2003 Z. z. o monitorovaní určitých látok a ich rezíduí v živých zvieratách a v produktoch živočíšneho pôvodu. Podľa § 57 ods. 3 zákona NR SR č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame), je žiadateľ povinný zabezpečiť dokumentáciu, do ktorej je veterinárny lekár povinný zaznamenať predpisovanie veterinárnych liekov a veterinárnych zdravotníckych pomôcok.

### **XI. Oblasť „Bezpečnosť potravín a krmív“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

#### **XI.1 Podmienka:**

##### **Dodržiavať zákaz umiestňovať na trh zdraviu škodlivú potravinu alebo potravinu nevhodnú na ľudskú spotrebu.**

Žiadateľ nesmie umiestňovať na trh potraviny, ak nie sú bezpečné. Za nebezpečné sa považujú potraviny, ktoré sú zdraviu škodlivé a potraviny nevhodné na ľudskú spotrebu. Pri určovaní toho, či je nejaká potravina nevhodná pre ľudskú spotrebu, sa musí brať ohľad na to, či je potravina neprijateľná pre ľudskú spotrebu podľa jej určeného použitia, a to z dôvodov kontaminácie vonkajším vplyvom alebo iným hnilobným procesom, pokazením alebo rozkladom.

Ak je nejaká nebezpečná potravina súčasťou skupiny, dávky alebo zásielky potravín rovnakej triedy alebo popisu, musí sa predpokladať, že všetky potraviny v tejto skupine, dávke alebo zásielke sú tiež nebezpečné, pokiaľ po podrobnom vyhodnotení nie je dôkaz, že zvyšok dávky, série alebo zásielky je bezpečný.

Povinnosť vyplýva z čl.14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 a z § 6 zákona č.152/95 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, kde je uvedené, že na trh je zakázané umiestniť potraviny iné ako zdravotne neškodné.

Umiestnenie na trhu znamená skladovanie, uchovávanie potravín alebo krmív na účely predaja, vrátane ponúkajú na predaj alebo akúkoľvek inú formu prevodu, či už bezplatnú alebo nie a predaj, distribúciu a iné formy prevodu.

#### **XI.2 Podmienka:**

**Skladovať krmivá tak, aby nedošlo k ich kontaminácii osivami, biocidmi, pesticídmi, medikovanými krmivami a inými zakázanými látkami prípadne ku krížovej kontaminácii s krmivami živočíšneho pôvodu a aby boli bez viditeľných znakov zaplesnenia alebo zamorenia so živými škodcami.**

Žiadateľ pri skladovaní krmív musí dodržať nasledovné podmienky:

- nesmú byť spolu s krmivami spoločne uskladnené osivá, biocidy, pesticídy, medikované krmivá, lieky alebo zakázané látky (príloha č. III nariadenia (ES) č. 767/2009),

- oddelene skladovať krmivá živočíšneho pôvodu v prípade chovu monogastrických a polygastrických zvierat na jednom hospodárstve;
- mať k dispozícii záznamy a písomné doklady o používaní biocidných prípravkov, rastlinných ochranných prostriedkov alebo akýchkoľvek iných prostriedkov na ošetrovanie alebo úpravu krmív najmä v prípade zaplesnenia krmív alebo zamorenia so živými škodcami;
- zabrániť výskytu plesní a živočíšnych škodcov v objemových krmivách umiestnených v silážnych žlaboch, senníkoch a pod.;
- zabránenie prístupu hlodavcov do skladov s krmivami a zabránenie zatekaniu.

### **XI.3 Podmienka:**

**Krmivá vrátane krmív určených na miešanie vlastných krmných zmesí musia pochádzať od registrovaných alebo schválených krmivárskych podnikov.**

Žiadateľ musí dodržať nasledovné podmienky.

- Žiadateľ, ktorý je prvovýrobcou krmív od ktorého odoberá krmivá, musí byť zapísaný do registra krmivárskych podnikov (môže sa preveriť aj z prehľadu uverejneného na [www.uksup.sk](http://www.uksup.sk));
- jednotlivé krmivá nachádzajúce sa u žiadateľa musia pochádzať od registrovaných alebo schválených výrobcov;
- žiadateľ preukazuje, že krmivá, ktoré boli dodané z iného krmivárskeho podniku pochádzajú z registrovaného alebo schváleného krmivárskeho podniku napr. kópiami osvedčení o registrácii/schválenie dodávateľa alebo záznamom o vstupe krmív, do ktorého sú zaznačené aj evidenčné čísla alebo registračné/schvaľovacie čísla dodávateľa a pod. To isté platí aj v prípade, ak sa na farme nachádzajú krmivá dodané z iného členského štátu, resp. z tretích krajín bez slovenského sprostredkovateľa ( ide o dodávateľov z iných krajín, na ktorých nie je priamy právny dosah v prípade sankcií).

### **XI.4 Podmienka:**

**Dodržiavať príslušné zásady používania krmných surovín živočíšneho pôvodu a geneticky modifikovaných krmných surovín pri výkone pridružených činností (miešanie krmiva na účely vlastného hospodárenia, preprava a manipulácia s krmivami podľa článku 5 ods. 5 nariadenia (ES) č. 183/2005).**

Žiadateľ pri výrobe krmív nesmie používať na výrobu krmív alebo na priame skrmovanie doplnkové látky, premixy doplnkových látok, nepovolené krmné suroviny živočíšneho pôvodu, nepovolené geneticky modifikované krmné suroviny. V prípade používania krmných surovín živočíšneho pôvodu musí mať žiadateľ povolenia na zapracovanie vydané príslušným kontrolným orgánom. Žiadateľ musí pravidelne, alebo podľa potreby čistiť sklady, prepravné prostriedky, výrobné linky tak, aby nedošlo ku kontaminácii alebo krížovej kontaminácii krmív. Žiadateľ musí viesť záznamy o distribúcii vyrobených krmív na preverenie, či vyrobené krmivá boli odoslané na správne miesto určenia.

### **XI.5 Podmienka:**

**Viesť potrebné záznamy ohľadne chovu zvierat, výroby prvotných produktov živočíšneho alebo rastlinného pôvodu.**

Žiadatelia, ktorí chovajú zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia v zmysle čl. 17 ods.1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 viesť záznamy najmä o:

- druhu a pôvodu krmiva skrmovaného zvieratám;
- veterinárnych liekoch alebo iných ošetrovaniach zvierat, o dátumoch podávania a o ochranných lehotách;
- výsledkoch akýchkoľvek analýz vzoriek odobratých od zvierat alebo iných vzoriek odobratých na diagnostické účely, ktoré sú závažné pre ľudské zdravie;
- akýchkoľvek príslušných správach o vykonaných kontrolách zvierat alebo produktov živočíšneho pôvodu.

Žiadatelia, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia viesť záznamy najmä o:

- akomkoľvek použití prípravkov na ochranu rastlín alebo biocídov;
- výsledkoch akýchkoľvek analýz vzoriek odobratých z rastlín alebo iných vzoriek, ktoré sú závažné pre ľudské zdravie.

V zmysle nariadenia EP a Rady (ES) č. 1831/2003 z 22. januára 2003, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív je povinnosťou žiadateľa je viesť najmä záznamy o:

- akomkoľvek použití prípravkov na ochranu rastlín a biocidných výrobkov;
- použití geneticky upraveného osiva;
- zdroji a množstve každého vstupu krmiva a mieste určenia a množstve každého výstupu krmiva.

#### **XI.6 Podmienka:**

**Skladovať odpady a nebezpečné látky tak, aby sa zabránilo kontaminácii vyrábaných potravín.**

Žiadatelia majú povinnosť skladovať odpady a nebezpečné látky tak, aby sa zabránilo kontaminácii vyrábaných potravín, čo vyplýva z nariadenia EP a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, Príloha I, prvovýroba, časť A: Všeobecné hygienické ustanovenia pre prvovýrobu a súvisiace činnosti, bod 4 písm. g) a bod 5 písm. f).

Žiadatelia, ktorí chovajú, zbierajú alebo lovia zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia prijať primerané opatrenia na to, aby sa odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii týchto produktov.

Žiadatelia, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia prijať primerané opatrenia na to, aby sa odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii.

#### **XI.7 Podmienka:**

**Vhodne skladovať a správne používať doplnkové látky do krmív, veterinárne liečivá a biocidy.**

Žiadatelia, ktorí chovajú, zbierajú alebo lovia zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia prijať, ak je to vhodné, primerané opatrenia na správne používanie doplnkových látok do krmív a veterinárnych liekov, ako to vyžadujú príslušné právne predpisy.

Žiadatelia, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia prijať, ak je to vhodné, primerané opatrenia na správne používanie prípravkov na ochranu rastlín a biocídov, ako to vyžadujú príslušné právne predpisy.

Žiadatelia musia skladovať a používať vyššie uvedené látky tak, ako si to vyžaduje ich označenie, alebo ako je to predpísané.

Povinnosť správne používať ako aj vhodne skladovať doplnkové látky do krmív, veterinárne liečivá a biocidy vyplýva z nariadenia EP a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, Príloha I – prvovýroba, časť A: Všeobecné hygienické ustanovenia pre prvovýrobu a súvisiace činnosti, bod 4, písm. j).

#### **XI.8 Podmienka.**

**Zachovávať celkový zdravotný stav zvierat a chovy bez tuberkulózy a brucelózy, od ktorých pochádza mlieko pre ľudskú spotrebu.**

Žiadateľ musí zabezpečiť, že surové mlieko a mledzivo pochádza od zvierat, ktoré sú v dobrom celkovom zdravotnom stave, neprejavujú žiadne príznaky chorôb, ktoré môžu mať za následok kontamináciu mlieka a mledziva, a najmä či netrpia žiadnymi infekciami pohlavného ústrojenstva s výtokom, ani enteritídou s hnačkou a horúčkou alebo rozpoznateľným zápalom vemena, či nemajú žiadne poranenie vemena, ktoré by mohli ovplyvniť mlieko a mledzivo.

Mlieko musí pochádzať od zvierat, ktorým neboli podané žiadne nepovolené látky alebo produkty a pri podaní povolených produktov alebo látok, musia byť dodržané ochranné lehoty predpísané pre tieto produkty alebo látky.

Pokiaľ ide o brucelózu a tuberkulózu, surové mlieko a mledzivo musí pochádzať od zvierat, ktoré patria do stáda úradne bez brucelózy a úradne tuberkulózy.

Žiadateľ v prípade potreby musí izolovať zvieratá, ktoré sú infikované alebo ktoré sú podozrivé z infekcie ktoroukoľvek z uvedených chorôb a z infekcie na tuberkulózu a brucelózu tak, aby to nemalo žiadny škodlivý vplyv na mlieko iných zvierat. Ak sa kozy držia spolu s kravami, musia byť tieto kozy prehliadané a testované na tuberkulózu.

#### **XI.9 Podmienka:**

**Umiestňovať a konštrukčne upraviť zariadenia a priestory, kde sa mlieko skladuje, spracováva alebo chladí tak, aby sa zabránilo riziku kontaminácie mlieka.**

Žiadateľ musí zabezpečiť aby dojacie zariadenia a priestory, kde sa skladuje mlieko a mledzivo a kde sa s nimi manipuluje alebo kde sa chladia, boli umiestnené a skonštruované tak, aby sa obmedzilo riziko kontaminácie mlieka a mledziva v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu.

#### **XI.10 Podmienka:**

**Priestory používané na skladovanie mlieka musia byť chránené proti škodcom, oddelené od priestorov, kde sú ustajnené zvieratá, musia byť vybavené príslušným chladiacim zariadením a povrch príslušenstva, ktoré prichádza do kontaktu s mliekom musí byť ľahko čistiteľný a dezinfikovateľný.**

Priestory na skladovanie mlieka a mledziva musia byť chránené proti škodcom, musia mať primerané oddelenie od priestorov, kde sú ustajnené zvieratá, a musia mať vhodné chladiace zariadenia, pokiaľ je to potrebné na splnenie požiadaviek uvedených v časti B, Kapitoly II, oddielu X prílohy III nariadenia (ES) č.853/2004.

Povrchy zariadení, ktoré prichádzajú do styku s mliekom a mledzivom (nádrie, nádoby, nádrže a podobne, určené na dojenie, na zber alebo prepravu mlieka), musia byť ľahko čistiteľné a, kde je to potrebné, dezinfikovateľné a musia byť udržiavané v dobrom stave. Vzhľadom na túto požiadavku sa vyžaduje používanie hladkých, umývateľných a netoxických materiálov.

Po použití sa musia tieto povrchy vyčistiť a pokiaľ je to potrebné, vydezinfikovať. Nádoby a nádrže používané na prepravu mlieka a mledziva sa musia pred opätovným použitím vhodným spôsobom vyčistiť a vydezinfikovať po každej ceste alebo po každej sérii ciest, ak je čas medzi vyprázdnením a následným napustením veľmi krátky, v každom prípade však najmenej raz za deň.

#### **XI.11 Podmienka:**

**Vykonávať dojenie hygienickým spôsobom a ochladzovať mlieko bezodkladne na požadovanú teplotu (ihneď schladiť na teplotu najviac 8°C, ak sa vykonáva každodenný zber alebo najviac 6 °C, ak sa zber nevykonáva denne).**

Dojenie sa musí vykonávať hygienickým spôsobom, pričom sa musí zabezpečiť najmä, aby:

- pred začatím dojenia boli struky, vemeno a príslušené časti čisté;
- sa identifikovali zvieratá, ktoré sa podrobujú liečeniu, ktoré by mohlo zapríčiniť vylučovanie rezíduí do mlieka a mledziva, a aby sa mlieko a mledzivo získané od takýchto zvierat nepoužilo na ľudskú spotrebu pred ukončením predpísanej ochrannej lehoty.

Mlieko a mledzivo sa musia ihneď po nadojení umiestniť na čisté miesto, ktoré je skonštruované a vybavené tak, aby sa zabránilo ich kontaminácii.

Mlieko sa musí ihneď schladiť na teplotu najviac 8 °C v prípade, že sa vykonáva každodenný zber, alebo na teplotu najviac 6 °C, ak sa zber mlieka nevykonáva denne.

Žiadateľ nemusí dodržiavať požiadavky na teplotu ustanovené vo vyššie uvedených bodoch, ak mlieko spĺňa kritériá uvedené v časti III. Kapitoly I, Oddielu IX Prílohy III nariadenia (ES) č.853/2004, ktoré sa týkajú požiadaviek na počet somatických buniek, celkového počtu mikroorganizmov a rezíduí antibiotík, a buď:

- a) sa spracúva do 2 hodín od nadojenia, alebo
- b) vyššia teplota je potrebná z technologických dôvodov, ktoré súvisia s výrobou určitých mliečnych výrobkov, a ak to povolil príslušný orgán.



#### **XI.12 Podmienka:**

**Skladovať vajcia v čistote, uchovávať v suchu, bez vonkajšieho zápachu, účinne chrániť proti nárazom a priamemu slnečnému žiareniu.**

V priestoroch producenta vajec až po predaj spotrebiteľovi sa musia vajcia držať v čistote, uchovávať v suchu, bez vonkajšieho zápachu, účinne chránené proti nárazom, škodcom a priamemu slnečnému žiareniu.

#### **XI.13 Podmienka:**

**Viesť dokumentáciu o dodávateľoch a odberateľoch krmív so zameraním na presnú identifikáciu dodávateľa alebo odberateľa a druhu krmív, ich množstiev a termínov dodania alebo odoslania krmív.**

Žiadateľ musí viesť záznamy o vstupe a výstupe krmív (prijímané a odoslané krmivá); záznam o vstupe krmív musí obsahovať tieto informácie: údaje o dodávateľovi (meno a trvalý pobyt fyzickej osoby, obchodné meno a adresa právnickej osoby), druh a množstvo dodaného krmiva, dátum prijatia krmiva a miesto určenia krmiva. Záznam o výstupe krmiva musí obsahovať: údaje o odberateľovi krmiva (meno a trvalý pobyt fyzickej osoby, obchodné meno a adresa právnickej osoby), druhu a množstve odoslaného krmiva a o dátume odoslania krmiva. Záznamy musia byť kompletne, informácie musia byť prístupné. Etikety alebo iné formy označenia (napr. sprievodná dokumentácia, dodacie listy a pod.) musia umožniť vysledovateľnosť krmív.

#### **XI.14 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť zavedenia systémov a postupov pre vysledovateľnosť vstupov a výstupov na farme (dodávateľ, druh a množstvo, dátum dodania, dátum kedy produkt opustil farmu) a uchovávať tieto informácie vo formáte, ktorý v prípade vyžiadania umožní ich ľahkú dostupnosť a poskytnutie.**

Žiadateľ musí zaviesť vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie vysledovateľnosť potravín, krmív, zvierat určených na produkciu potravín a akýchkoľvek látok, ktoré sú určené na pridávanie do potravín alebo krmív alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na to určené.

Žiadateľ musí byť schopný identifikovať akúkoľvek osobu, ktorá im dodáva potraviny, krmivo, zvierat určené na produkciu potravín alebo akúkoľvek látku, ktorá je určená na pridávanie do potravín alebo krmív, alebo o ktorej sa predpokladá, že sa bude pridávať do potravín alebo krmív. S týmto cieľom musí mať žiadateľ zavedené systémy a postupy, ktoré umožnia, aby tieto informácie boli na požiadanie sprístupnené príslušným orgánom.

Žiadateľ musí mať zavedené systémy a postupy na identifikovanie iných podnikov, do ktorých sa dodávajú ich výrobky. Potraviny, ktoré sa umiestňujú na trh alebo sa pravdepodobne budú umiestňovať na trh v spoločensťve, musia mať vhodnú etiketu alebo označenie umožňujúce ich vysledovateľnosť prostredníctvom príslušnej dokumentácie alebo informácií v súlade s príslušnými požiadavkami konkrétnejších ustanovení.

Povinnosťou žiadateľa je zaviesť systémy alebo postupy pre vysledovateľnosť vstupov v podniku, ktoré identifikujú:

- meno a adresu dodávateľa;

- druh a množstvo vstupov, ktoré boli dodané;
- dátum dodania týchto vstupov na farmu.

Taktiež zaviesť systémy alebo postupy pre vysledovateľnosť produktov, ktoré opúšťajú farmu tak aby bolo možné identifikovať:

- meno a adresu prevádzkarne, ktorá je zásobovaná;
- povahu a množstvo produktu, ktorý boli dodané týmto prevádzkarniam;
- dátum kedy produkty opustili farmu.

Tieto informácie je potrebné uchovávať vo formáte, ktorý v prípade vyžiadania umožní ich ľahkú dostupnosť a poskytnutie.

#### **XI.15 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť zabezpečiť neodkladné stiahnutie potraviny z trhu a oznámiť túto skutočnosť príslušnému orgánu a spotrebiteľom, ak sa vyskytol problém v oblasti potravinovej bezpečnosti.**

Ak sa žiadateľ domnieva alebo má dôvod veriť, že potravinu, ktorú dovezol, vyprodukoval, spracoval, ošetril, vyrobil alebo distribuoval nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, neodkladne začne postupy na stiahnutie príslušnej potraviny z trhu, ak sa potravinu dostala spod bezprostrednej kontroly tohto žiadateľa informuje o tom príslušné orgány.

Ak sa výrobok mohol dostať ku spotrebiteľovi, žiadateľ účinne a presne informuje spotrebiteľov o dôvode na jeho stiahnutie a ak to bude nevyhnutné, stiahne od spotrebiteľov výrobky, ktoré im už boli dodané, ak iné opatrenia nepostačujú na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia.

Žiadateľ neodkladne informuje príslušné orgány, ak predpokladá alebo má dôvod veriť, že potravinu, ktorú umiestnil na trh môže byť škodlivá pre ľudské zdravie.

Žiadateľ informuje príslušné orgány o krokoch prijatých na predchádzanie rizikám pre konečného spotrebiteľa a nebude brániť žiadnej osobe a ani ju odrádzať od spolupráce s príslušnými orgánmi v súlade s vnútroštátnym právom a právnou praxou, ak to môže zabrániť, znížiť alebo eliminovať riziko pochádzajúce z potravín.

Žiadateľ spolupracuje s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa alebo znížiť riziká, ktoré predstavujú potraviny, ktoré dodávajú alebo dodávali.

#### **XI.16 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť stiahnuť krmivo z obehu a informovať o tom príslušné orgány, ak žiadateľ zistil, že krmná surovina, ktorú vyprodukoval alebo umiestnil na trh nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť krmív (napr. presahujú sa najvyššie prípustné množstvá nežiaducich látok v krmivách).**

V prípade ak žiadateľ zistil, že krmná surovina, ktorú vyprodukoval alebo umiestnil na trh nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť krmív, je povinný takéto krmivo z obehu stiahnuť, alebo zabezpečiť potrebné kroky, aby sa toto krmivo stiahlo z trhu a bezodkladne informovať o tejto situácii príslušné štátne orgány v tomto prípade Ústredný kontrolný a

skúšobný ústav poľnohospodársky. V prípade nutnosti stiahnutia podozrivého krmiva z trhu, uskladňuje takéto krmivo tak, aby sa s ním nemanipulovalo do odstránenia podozrenia nebezpečenstva; v prípade potvrdenia, že krmivo je nebezpečné, zabezpečí likvidáciu krmiva alebo vykoná iné opatrenia uložené príslušným orgánom.

Je potrebné mať k dispozícii:

- záznamy a dokumentácie o kvalite krmív napr. výsledky laboratórnych vyšetrení vykonaných z vlastnej iniciatívy alebo pri úradných kontrolách;
- záznamy o vybavovaní reklamácií a systém riešenia dodávateľsko-odberateľských sporov (napr. záznamy zadokumentované podľa zavedeného systému dobrej výrobnéj praxe, prípadne riešených na základe dodávateľsko-odberateľských zmlúv, záznamy o poskytovaní náhradných dodávok krmív apod.);
- v prípade, že taký problém sa vyskytol, záznamy o tom, ako žiadateľ spolupracoval s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa nebezpečenstvu alebo znížiť riziko, ktoré predstavujú krmivá, ktoré dodáva alebo dodával (preveria sa kroky a postupy len v konkrétnom prípade, ktorý sa u žiadateľa vyskytol).

## **XII. Oblasť: „Pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých prenosných spongiformných encefalopatií TSE“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **XII.1 Podmienka:**

**Dodržiavať zákaz skrmovania živočíšnych bielkovín alebo krmív s obsahom živočíšnych bielkovín (okrem povolených výnimiek) a mať povolenie príslušného orgánu (RVPS) na zapracovávanie živočíšnych bielkovín do krmív pre neprežúvavce a ich kŕmenie.**

**Žiadateľ nesmie prežúvavce kŕmiť:**

- živočíšnymi bielkovinami;
- krmivami vyrobenými zo živočíšnych bielkovín;
- krmivami s obsahom živočíšnych bielkovín.

**Na kŕmenie prežúvavcov môže použiť**

- mlieko, mliečne výrobky a mledzivo;
- vajcia a výrobky z vajec;
- želatína získaná z neprežúvavcov;
- hydrolyzované bielkoviny z častí neprežúvavcov a z koži a kožík prežúvavcov;
- krmivá získané z týchto bielkovín.

**Hospodárske zvieratá - neprežúvavce nesmie žiadateľ kŕmiť**

*(nevzťahuje sa na skrmovanie mäsožravcov chovaných na produkciu kožušín)*

- živočíšnymi bielkovinami;
- krmivami zo spracovanej živočíšnej bielkoviny;
- krmivami zo želatíny, ktorá pochádza z prežúvavcov;
- krmivami z krvných produktov;
- krmivami z hydrolyzovanej bielkoviny;

- krmivami z fosforečnanu vápenatého a fosforečnanu vápenitého živočíšneho pôvodu, („fosforečnan vápenatý a fosforečnan vápenitý“);
- krmivami vyrobenými z krmív s obsahom týchto bielkovín.

**Výnimky pre kŕmenie hospodárskych zvierat neprežúvavcov sú:**

- rybia múčka v súlade so stanovenými podmienkami;
- fosforečnan vápenatý a fosforečnan vápenitý v súlade so stanovenými podmienkami;
- krvné produkty z neprežúvavcov v súlade so stanovenými podmienkami;
- výrobky získané z týchto bielkovín.

**Na kŕmenie hospodárskych zvierat neprežúvavcov sa povoľuje:**

- mlieko, mliečne výrobky a mledzivo;
- vajcia a výrobky z vajec;
- želatína získaná z neprežúvavcov;
- hydrolyzované bielkoviny z častí neprežúvavcov a z koží a kožíek prežúvavcov;
- krmivá získané z týchto bielkovín.

Povolenie na zapracúvanie živočíšnych bielkovín do krmív pre neprežúvavce podľa § 8 ods. 3 písm. k) zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov vydáva príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa.

**XII.2 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť oznámiť podozrenie na transmisívne spongiformné encefalopatie (TSE) príslušnému orgánu veterinárnej starostlivosti.**

Žiadateľ je povinný ohlásiť príslušnému orgánu veterinárnej správy zviera podozrivé z choroby TSE. Žiadateľ si musí plniť povinnosť nahlásovania zvierat, ktoré musia byť vyšetrené na TSE v súlade s článkom 6 nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001. Týka sa to nasledovných zvierat (všetok HD starší ako 30 mesiacov, ktorý sa zabíja obvyklým spôsobom pre ľudskú spotrebu, všetok HD starší ako 24 mesiacov, ktorý nebol zabitý pre ľudskú spotrebu, ktorý uhynul alebo bol zabitý na farme, počas prepravy alebo na bitúnku (uhynutý dobytok), uhynuté ovce staršie ako 18 mesiacov, uhynuté kozy staršie ako 18 mesiacov, v infikovaných chovoch aj zdravé zabité zvieratá staršie ako 18 mesiacov).

Povinnosť chovateľa hlásiť orgánu štátnej správy vo veterinárnej oblasti každé podozrenie na chorobu je stanovená aj v § 37 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

**XII.3 Podmienka:**

**Poskytnúť údaje potrebné na identifikáciu a vyhľadávanie rizikových zvierat a produktov a splniť opatrenia nariadené príslušným orgánom veterinárnej starostlivosti v súvislosti s podozrením alebo potvrdením TSE.**

Žiadateľ je povinný dodržať všetky opatrenia nariadené príslušnou regionálnou veterinárnou a potravinovou správou v súlade s článkom 12 a 13 nariadenia (ES) č. 999/2001 v súvislosti s podozrením, alebo potvrdením TSE a poskytnúť údaje na určenie všetkých rizikových zvierat v súlade s článkom 13 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) č. 999/2001.

#### **XII.4 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť plniť požiadavky a mať k dispozícii doklady v súlade s osobitným predpisom (nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, ktorým sa stanovujú pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých prenosných spongiformných encefalopatií) pri uvádzaní na trh, obchodovaní, dovoze a vývoze hovädzieho dobytku, oviec a kôz, ich spermy, embryí a vajíčok.**

Za splnenie uvedenej podmienky sa považuje ak žiadateľ uvádza na trh, obchoduje, vyváža alebo dováža hovädzí dobytok, ovce alebo kozy ich spermiu, embrya a vajíčka v súlade s ustanoveniami článku 15 nariadenia (ES) č. 999/2001 a zásielky sú sprevádzané veterinárnymi certifikátmi alebo sprievodnými dokladmi potvrdzujúcimi splnenie požadovaných podmienok vydanými príslušnou veterinárnou a potravinovou správou.

#### **XIII. Oblasť: „Kontrola slintačky a krívačky“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

##### **XIII.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť bezodkladne nahlasovať príslušnému orgánu veterinárnej starostlivosti každé podozrenie a výskyt slintačky a krívačky a povinnosť držať zvieratá nakazené slintačkou a krívačkou alebo zvieratá podozrivé z infekcie slintačky a krívačky mimo miest, kde sú iné zvieratá vnímavých druhov v ohrození, že sa nainfikujú alebo kontaminujú vírusom slintačky a krívačky.**

Žiadateľ je povinný nahlasovať podozrenie alebo výskyt slintačky a krívačky (SLAK) ako aj držať zvieratá infikované slintačkou a krívačkou alebo zvieratá podozrivé z infekcie slintačky a krívačky mimo miest, kde sú iné zvieratá vnímavých druhov v ohrození, že sa nainfikujú alebo kontaminujú vírusom slintačky a krívačky. Vnímavé zvieratá na toto ochorenie sú ovce, kozy, HD a ošípané. Žiadateľ nahlasuje podozrenie, alebo výskyt príslušnému orgánu veterinárnej správy alebo úradnému veterinárnemu lekárovi. Povinnosť nahlasovať podozrenie alebo výskyt SLAK vyplýva žiadateľovi z § 17 ods. 2 a § 37 ods. 2 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

#### **XIV. Oblasť: „Kontrola určitých chorôb zvierat a osobitné opatrenia týkajúce sa vezikulárnej choroby ošípaných“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

##### **XIV.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť bezodkladne nahlasovať príslušnému orgánu veterinárnej starostlivosti každé podozrenie a výskyt moru dobytku, moru malých prežúvavcov, vezikulárnej choroby ošípaných, epizootického hemoragického ochorenia jeleňovitých, kiahní oviec a kôz, vezikulárnej stomatitídy, nodulárnej dermatitídy dobytku, horúčky Údolia Rift, africký mor ošípaných.**

Žiadateľ je povinný v zmysle § 3 nariadenia vlády SR č.308/2003 Z. z., a v zmysle § 3 ods. 1, NV č. 277/2003 Z. z. nahlasovať bez meškania príslušnému orgánu každé podozrenie a výskyt moru dobytku, moru malých prežúvavcov, vezikulárnej choroby ošípaných, epizootického hemoragického ochorenia jeleňovitých, kiahní oviec a kôz, vezikulárnej stomatitídy, nodulárnej dermatitídy dobytku, horúčky Údolia Rift, africký mor ošípaných. Povinnosť nahlasovať podozrenie alebo výskyt uvedených ochorení vyplýva

majiteľovi alebo držiteľovi aj z § 37 ods. 2 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

## **XV. Oblasť: „Kontrola katarálnej horúčky oviec – modrého jazyka“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **XV.1 Podmienka:**

**Dodržiavať povinnosť bezodkladne nahlasovať príslušnému orgánu veterinárnej starostlivosti každé podozrenie a výskyt zhubnej katarálnej horúčky oviec.**

Žiadateľ je povinný nahlasovať bez meškania príslušnému orgánu každé podozrenie a výskyt zhubnej katarálnej horúčky oviec. Táto povinnosť vyplýva z § 3 nariadenia vlády SR č. 275/2003 Z. z.. Povinnosť nahlasovať podozrenie alebo výskyt zhubnej katarálnej horúčky oviec vyplýva žiadateľovi aj z § 17 ods. 2 a § 37 ods. 2 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

## **XVI. Oblasť: „Minimálne normy na ochranu teliat“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **XVI.1 Podmienka**

**Povinnosť chovateľa kontrolovať ustajnené teľatá minimálne dvakrát denne a teľatá chované vonku aspoň jedenkrát denne, bezodkladne zabezpečiť vhodné ošetrenie každému teľatú, ktoré sa javí ako choré alebo poranené, ak je potrebné, konzultovať zdravotný stav s veterinárnym lekárom, a ak je choré alebo poranené, teľatá izolovať vo vhodnom ustajnení.**

Vlastník teľaťa alebo osoba zodpovedná za teľatá musí ustajnené teľatá kontrolovať aspoň dvakrát denne, teľatá chované vonku aspoň jedenkrát denne, a každému teľatú, ktoré sa javí choré alebo poranené bezodkladne zabezpečiť vhodné ošetrenie. Vlastník teľaťa alebo osoba zodpovedná za teľatá musí s veterinárnym lekárom čo najskôr konzultovať zdravotný stav každého teľaťa, ktoré nereaguje na jeho starostlivosť, a ak je to potrebné choré, alebo poranené teľatá sú izolované vo vhodnom ustajnení.

### **XVI.2 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby ustajnenie bolo konštruované tak, aby umožnilo každému teľatú bez problémov si ľahnúť, odpočívať, vstať a čistiť sa.**

Ustajnenie pre teľatá musí byť konštruované tak, aby umožňovalo každému teľatú bez problémov si ľahnúť, odpočívať, vstať a čistiť sa.

### **XVI.3 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby teľatá neboli priväzované, ak sa používa priväzovanie, len v skupinovom ustajnení najviac na jednu hodinu počas kŕmenia, nesmie spôsobovať teľatám poranenie, musí byť pravidelne kontrolované a zostrojené tak, aby umožnilo teľatú pohybovať sa, a predišlo sa riziku usmrtenia alebo poranenia teľaťa.**

Teľatá nesmú byť priväzované, s výnimkou teliat chovaných v skupinovom ustajnení, ktoré sa môžu uväzovať na dobu nie dlhšiu ako 1 hodinu počas kŕmenia mliekom alebo mliečnymi náhradkami. Ak sa používa uväzovanie, toto nesmie teľatám zapríčiniť poranenie, musí sa

pravidelne kontrolovať, prispôsobovať potrebám teliat a musí byť zostrojené tak, aby umožnilo teľaťu pohybovať sa a predišlo sa riziku uškrtienia alebo poranenia teľaťa.

#### **XVI.4 Podmienka**

**Nepoužívať náhubok u teliat.**

Teliatá nesmú mať nasadený náhubok.

#### **XVI.5 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby teľatá staršie ako osem týždňov neboli ustajnené v individuálnom koterci, ak veterinárny lekár neurčil inak.**

Teliatá staršie ako 8 týždňov nie sú ustajňované v koterci, ak veterinárny lekár neurčil inak.

#### **XVI.6 Podmienka**

**Rozmery individuálnych kotercov musia zodpovedať požiadavkám podľa osobitného predpisu a musia mať perforované steny, aby umožnili teľatám priamy vizuálny a hmatový kontakt.**

Ak sú teľatá ustajnené v individuálnych boxoch alebo stojiskách, tieto boxy alebo stojiská musia mať perforované steny a ich šírka nesmie byť menšia ako 90 cm s povolenou odchýlkou 10 % alebo 0,80 – násobok výšky v kohútiku. Šírka každého jednotlivého koterca pre teľa musí zodpovedať najmenej výške teľaťa v kohútiku meranej v stoju a dĺžka musí zodpovedať najmenej dĺžke tela teľaťa meranej od hrota nosa po sedací hrboľ, násobenej koeficientom 1,1. Koterce pre teľatá musia mať perforované steny, aby umožnili teľatám priamy vizuálny a hmatový kontakt.

#### **XVI.7 Podmienka**

**Každé teľa chované v skupine musí mať k dispozícii voľnú plochu zodpovedajúcu požiadavkám podľa osobitného predpisu (§ 3 NV SR č. 730/2002 Z. z.).**

Ak sú teľatá ustajňované v skupinách, musia mať k dispozícii dostatočnú voľnú podlahovú plochu, aby sa dokázali obrátiť a ľahnúť si bez toho, že by im niečo prekážalo, pričom na každé teľa so živou hmotnosťou do 150 kg musí pripadať aspoň 1,5 m<sup>2</sup>; na každé teľa so živou hmotnosťou od 150 kg do 220 kg musí pripadať najmenej 1,7 m<sup>2</sup> voľnej plochy a 1,8 m<sup>2</sup> na každé teľa so živou hmotnosťou nad 220 kg.

#### **XVI.8 Podmienka**

**Podlahy v ustajňovacích priestoroch pre teľatá musia byť konštruované tak, aby nespôsobili poranenie alebo utrpenie teľatám, ktoré na nich stoja alebo ležia, ustajnené teľatá musia mať pohodlné, čisté, vhodne odvodňované ležovisko a teľatá vo veku do dvoch týždňov musia mať k dispozícii vhodnú podstielku.**

Podlahy musia byť hladké, ale nie klzké, aby sa predchádzalo poraneniu teliat, a konštruované tak, aby nespôsobili poranenie alebo utrpenie teľatám, ktoré na nich stoja alebo ležia, musia vyhovovať veľkosti a hmotnosti teliat a tvoriť pevný, rovný a stabilný povrch; ležisko musí byť pohodlné, čisté, vhodne odvodňované a nesmie nepriaznivo pôsobiť na teľatá, pričom teľatá do dvoch týždňov veku musia mať k dispozícii vhodnú podstielku.

## **XVI.9 Podmienka**

**Zabezpečiť vhodné a dostatočné prirodzené alebo umelé osvetlenie.**

Teľatá nesmú byť chované v nepretržitej tme; chovateľ musí zabezpečiť vhodné prirodzené alebo umelé osvetlenie, aby sa vyhovelو potrebám teliat z hľadiska ich správania a fyziológie. Ak umelé osvetlenie je jediným zdrojom svetla, musí svietiť počas prirodzeného svitu, najmenej od 9.00 do 17.00 h; okrem toho musí byť k dispozícii aj dostatočne silné osvetlenie, ktoré kedykoľvek umožní prehliadku teliat.

## **XVI.10 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby materiály používané na výstavbu ustajnenia pre teľatá, s ktorými môžu prísť teľatá do kontaktu, neboli pre ne škodlivé, aby sa dali dôkladne čistiť a dezinfikovať, a stajne, ohrady, príslušenstvo a nástroje, ktoré sa používajú pre teľatá, boli riadne čistené a dezinfikované.**

Stajne, ohrady, príslušenstvo a nástroje, ktoré sa používajú pre teľatá, sa musia riadne čistiť a dezinfikovať, aby sa zabránilo prenosu infekcie a zvyšovaniu koncentrácie choroboplodných zárodkov; výkaly, moč a neskŕmené alebo roztrúsené krmivo sa musia odstraňovať tak často, ako je to potrebné, aby sa obmedzil zápach a vyhlo sa priťahovaniu múch a hlodavcov.

## **XVI.11 Podmienka**

**Kŕmiť teľatá najmenej dvakrát denne a zabezpečiť všetkým teľatám ustajneným v skupine a kŕmeným inak ako do úplného nasýtenia alebo automatickým kŕmnym systémom prístup ku krmivu v rovnakom čase.**

Všetky teľatá musia byť kŕmené najmenej dva razy denne; ak sú teľatá ustajnené v skupine a kŕmené iným spôsobom ako do úplného nasýtenia alebo individuálnym automatickým kŕmnym systémom, každé teľa musí mať prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné teľatá v skupine.

## **XVI.12 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby všetky teľatá staršie ako dva týždne mali prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody alebo mali možnosť uspokojiť ich potrebu príjmu tekutín pitím iných tekutín, a zabezpečiť, aby čerstvá napájacia voda bola vždy k dispozícii v horúcom počasí aj pre choré teľatá.**

Všetky teľatá staršie ako dva týždne musia mať prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody alebo musia mať možnosť uspokojiť ich potrebu príjmu tekutín pitím iných tekutín. Čerstvá napájacia voda musí byť vždy k dispozícii v horúcom počasí alebo chorým teľatám.

## **XVI.13 Podmienka**

**Zabezpečiť teľatám vhodnú výživu prispôsobenú ich veku, hmotnosti, fyziologickým potrebám a potrebám súvisiacim so správaním.**

Všetky teľatá musia dostávať vhodnú výživu prispôsobenú ich veku, hmotnosti, fyziologickým potrebám a potrebám súvisiacim so správaním, podporujúcu ich dobrý zdravotný stav a pohodu; na tento účel ich krmivo musí obsahovať dostatok železa, ktorý zaručí priemernú hladinu hemoglobínu v krvi najmenej 4,5 mmol/l, a každé teľa staršie ako dva týždne bude dostávať minimálnu dennú dávku vlákniny, ktorej množstvo sa bude zvyšovať z 50 na 250 g na deň vo veku od 8 do 20 týždňov.



#### **XVI.14 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby každé teľa bolo napájané mledzivom čo najskôr po narodení, najneskôr však do šiestich hodín života.**

Každé teľa musí dostať kravské mledzivo čo najskôr po narodení, najneskôr však do šiestich hodín života.

#### **XVI.15 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby kŕmne a napájacie zariadenia boli navrhnuté, skonštruované, umiestnené a udržiavané tak, aby sa minimalizovalo znečistenie krmiva a vody.**

Kŕmne a napájacie zariadenia musia byť navrhnuté, skonštruované, umiestnené a udržiavané tak, aby sa minimalizovalo znečistenie krmiva a vody.

#### **XVI.16 Podmienka**

**Aspoň raz denne kontrolovať automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu teliat, ak sa zistí porucha, okamžite ju odstrániť. Ak to nie je možné, robiť primerané kroky na zabezpečenie zdravia a pohody teliat až do odstránenia poruchy. Ak sa v chove používa systém umelého vetrania, zabezpečiť vhodný záložný systém a poplašný systém, ktorý je pravidelne testovaný.**

Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu teliat sa musia kontrolovať aspoň raz denne; ak sa zistí porucha, musí sa okamžite odstrániť, alebo ak to nie je možné, musia sa urobiť primerané kroky na zabezpečenie zdravia a pohody teliat až do odstránenia poruchy, predovšetkým tým, že sa použijú alternatívne metódy kŕmenia a udržiavania vyhovujúceho prostredia. V chovoch, kde sa používa systém umelého vetrania, musí byť zabezpečený vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu potrebnú na zachovanie zdravia a pohody teliat v prípade poruchy systému a poplašný systém, ktorý chovateľa upozorní na poruchu; poplašný systém sa musí pravidelne testovať.

### **XVII. Oblasť: „Minimálne normy na ochranu ošípaných“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

#### **XVII.1 Podmienka**

**Zabezpečiť nepriväzovanie prasníc a prasničiek.**

Uväzovanie prasníc alebo prasničiek sa zakazuje.

#### **XVII.2 Podmienka**

**Ustajnenie pre ošípané konštruovať takým spôsobom, aby umožnilo zvieratám napĺňanie ich potrieb, a podlahy v zariadeniach na chov ošípaných navrhovať, zostrojiť a udržiavať tak, aby ošípaným nespôsobovali zranenie alebo utrpenie.**

Ustajnenie pre ošípané sa musí konštruovať tak, aby umožňovalo zvieratám prístup k fyzicky a tepelne príjemnej, ako aj dostatočne odvodnenej a čistej ložnej ploche, ktorá umožňuje všetkým ošípaným naraz ležať; normálne odpočívať a vstávať a vidieť ostatné ošípané; prasnice a prasničky týždeň pred predpokladaným prasením a počas prasenia možno držať mimo dohľadu ostatných. Podlahy musia byť hladké, nie však klzké, a tak navrhnuté, zostrojené a udržiavané, aby ošípaným nespôsobovali zranenie alebo utrpenie; súčasne musia

vyhovovať veľkosti a hmotnosti ošípaných. Ak sa im neposkytuje podstielka, musia tvoriť pevný, rovný a stabilný povrch.

### **XVII.3 Podmienka**

**Ak sú ošípané chované v skupinách na betónovej roštovej podlahe, betónová roštová podlaha musí spĺňať požiadavky pre jednotlivé kategórie ošípaných podľa osobitného predpisu. (§3 odseku (2)b NV SR č. 735/2002 Z. z.).**

Ak sú ošípané chované v skupinách na betónovej roštovej podlahe, otvory medzi latkami roštu môžu mať najviac 11 mm pre ciciaky, 14 mm pre odstavčatá, 18 mm pre chovné ošípané a 20 mm pre prasničky a prasnice, Najužšia latka roštu musí mať 50 mm pre ciciaky a odstavčatá a 80 mm pre chovné ošípané, prasničky a prasnice.

### **XVII.4 Podmienka**

**Ošípané musia byť najmenej osem hodín denne chované pri osvetlení s intenzitou najmenej 40 luxov.**

Ošípané musia byť najmenej osem hodín denne chované pri osvetlení s intenzitou najmenej 40 luxov.

### **XVII.5 Podmienka**

**Zabrániť stálej hlučnosti nad 85 dB, ale aj stálemu alebo náhlemu hluku v budove, kde sa chovajú ošípané.**

V časti budovy, kde sa chovajú ošípané, musí sa zabrániť stálej hlučnosti nad 85 dB, ale aj stálemu alebo náhlemu hluku.

### **XVII.6 Podmienka**

**Zabezpečiť stály prístup chovaným ošípaným k dostatočnému množstvu zdraviu neškodného materiálu umožňujúcemu vhodné vyhľadávacie a manipulačné činnosti.**

Ošípané musia mať stály prístup k dostatočnému množstvu zdraviu neškodného materiálu umožňujúcemu vhodné vyhľadávacie a manipulačné činnosti, ako sú slama, seno, drevo, piliny a podobne alebo ich zmes. Domáce ošípané sú inteligentné a citlivé zvieratá so silnou potrebou preskúmavania okolia, aktívneho vyhľadávania potravy a pestovania vzájomných sociálnych kontaktov. Ošípané ustajnené vo veľmi obmedzenom a na vonkajšie podnety chudobnom prostredí nemajú možnosť uskutočniť väčšinu prirodzených potrieb. V dôsledku toho sa objavujú poruchy správania ako stereotypné správanie (napr. hryzenie trubiek zábran), preorientované správanie (napr. hryzenie chvostov), žuvanie naprázdno, zvýšená agresivita a sklon k panike. Uvedené problémy negatívne ovplyvňujú ich životné podmienky. Aj odstavčatá a ošípané vo výkrme trpia predovšetkým vtedy, keď sú ustajnené v prehustenom a veľmi jednotvárnom prostredí. V prípade problémov s kŕmením navyše k tomu pribúda aj vzájomná agresia – ak nemajú k dispozícii slamu alebo iný substrát resp. predmety k odreagovaniu potravného správania, stáva sa často problémom ohryzovanie chvostov, ktoré vedie k infekciám a niekedy až ku kanibalizmu.

Všetky ošípané musia byť zamestnané žraním alebo majú mať možnosť prístupu ku slame, alebo k iným vhodným materiálom alebo predmetom – hoci len v malých množstvách. Týmto sa zabezpečí hranie a zníži sa možnosť agresívneho správania alebo poranení.

Z hľadiska dobrých životných podmienok zvierat podstielané systémy ustajnenia viac vyhovujú prirodzeným potrebám ošípaných – slama okrem podstielky a krmiva plní aj

funkciu stimulátora prirodzených aktivít ošípaných. V podstielaných systémoch čas potrebný na udomácnenie zvierat v danom prostredí je viditeľne kratší, okrem toho podstielka zo slamy má význam i z hľadiska redukcie tepelných strát.

#### **XVII.7 Podmienka**

**Prijat' vhodné opatrenia na zabránenie agresívneho správania s možnosťou dočasného individuálneho ustajnenia chorých, zranených, napádaných alebo agresívnych zvierat v prípade ošípaných chovaných v skupine.**

Ošípané, ktoré sa majú chovať v skupine, sú ale agresívne alebo napádané inými ošípanými, alebo sú choré, či zranené, musia sa dočasne chovať individuálne.

#### **XVII.8 Podmienka**

**Zabezpečiť kŕmenie ošípaných najmenej jedenkrát denne vhodným krmivom a zabezpečiť, ak sa ošípané kŕmia v skupine iným spôsobom, ako do úplného nasýtenia, alebo individuálnym automatickým kŕmnym systémom, aby každá ošípaná mala prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné ošípané v skupine.**

Všetky ošípané sa musia kŕmiť najmenej jeden raz denne. Ak sa ošípané kŕmia v skupine iným spôsobom ako do úplného nasýtenia alebo individuálnym automatickým kŕmnym systémom, každá ošípaná musí mať prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné ošípané v skupine.

#### **XVII.9 Podmienka**

**Zabezpečiť stály prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody pre všetky ošípané staršie ako dva týždne.**

Všetky ošípané staršie ako dva týždne musia mať stály prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody.

#### **XVII.10 Podmienka**

**Zabezpečiť v chove ciciakov, aby časť z celkovej plochy podlahy dostatočná na poskytnutie odpočinku pre všetky zvieratá naraz bola plná alebo prekrytá podložkou alebo vhodne podstlatá.**

Časť z celkovej plochy podlahy určenej pre ciciaky, musí mať dostatočnú veľkosť na poskytnutie odpočinku pre všetky zvieratá naraz, musí byť plná alebo prekrytá podložkou, alebo musí byť podstlaná slamou alebo iným vhodným materiálom.

#### **XVII.11 Podmienka**

**Zabezpečiť dostatočný priestor v pôrodnom boxe na cicanie bez ťažkostí.**

V pôrodnom boxe musia mať prasiatka dostatočný priestor na cicanie bez ťažkostí.

#### **XVII.12 Podmienka**

**Odstavovať ciciaky po dovŕšení veku 28 dní okrem situácie, ak by neskoršie odstavenie malo nepriaznivý účinok na blaho alebo zdravie matky alebo ciciaka, alebo pri odstavovaní o sedem dní skôr premiestniť ich do špecializovaného ustajnenia spĺňajúceho podmienky.**

Ciciaky sa nesmú odstavovať pred dovŕšením veku 28 dní okrem prípadu, ak by neskoršie odstavenie malo nepriaznivý účinok na blaho alebo zdravie matky alebo ciciaka (ciciaky možno odstaviť o sedem dní skôr, ak sa premiestnia do špecializovaného ustajnenia, ktoré je vyprázdnené, dôkladne vyčistené a vydezinfikované pred umiestnením novej skupiny a ktoré je oddelené od ustajnenia prasníc s cieľom minimalizovať prenos ochorení na ciciaky).

#### **XVII.13 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby prasnú prasnica a prasnú prasničku boli ošetrené proti vonkajším parazitom a vnútorným parazitom a pri umiestňovaní do pôrodnej klietky boli dôkladne očistené.**

Prasnú prasnica a prasnú prasničku sa musia ošetriť proti vonkajším a vnútorným parazitom a pri umiestňovaní do pôrodnej klietky dôkladne očistiť.

#### **XVII.14 Podmienka**

**V týždni predpokladaného prasnica prasniciam a prasničkám poskytnúť vhodný materiál na výstavbu hniezda, ak to nevylučuje technológia ustajnenia.**

V týždni predpokladaného prasnica musí sa prasniciam a prasničkám poskytnúť vhodný materiál na výstavbu hniezda v dostatočnom objeme, ak to nevylučuje technológia ustajnenia používaná v zariadení.

#### **XVII.15 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby zariadenia na chov prasničiek a prasníc chovaných v skupinách spĺňali požiadavky na voľnú plochu podlahy, povrch podlahy a požiadavky pre rozmery kotercoŕ pre prasnica a prasničky počas obdobia začínajúceho štvrtým týždňom po pripustení a končiaceho jeden týždeň pred očakávaným prasením. Na farme s menej ako desiatimi prasniciami možno prasnica a prasničky počas tohto obdobia chovať v individuálnych boxoch, ak sa v nich dokážu jednoducho otočiť, a skupinové boxy nemusia spĺňať ustanovené požiadavky.**

Celková voľná plocha podlahy dostupná pre všetky prasničky po pripúšťaní musí byť najmenej 1,64 m<sup>2</sup> a pre prasnica najmenej 2,25 m<sup>2</sup>. Ak sa tieto ošípané chovajú v skupinách s menej ako 6 jedincami, voľná plocha podlahy sa musí zväčšiť o 10 %. Ak sa chovajú v skupinách so 40 a viac jedincami, voľná plocha podlahy môže byť o 10 % menšia. Povrch podlahy musí spĺňať nasledujúce požiadavky: najmenej 0,95 m<sup>2</sup> pre prasničku po pripúšťaní a 1,3 m<sup>2</sup> pre prasnú prasnica z celkovej plochy dostupnej pre ošípané musí mať súvislý pevný povrch, ktorého drenážne otvory nepresahujú 15 % jeho plochy. Počas obdobia začínajúceho štvrtým týždňom po pripustení a končiaceho jeden týždeň pred očakávaným prasením sa prasnica a prasničky musia chovať v skupinách. Dĺžka strán koterca, v ktorom sa skupina ošípaných chová, musí byť väčšia ako 2,8 m. Ak skupina ošípaných chovaných v kotercoŕ má menej ako 6 jedincov, dĺžka strán koterca musí byť väčšia ako 2,4 m. Ak sa prasnica a prasničky chovajú na farme s menej ako desiatimi prasniciami, možno ich chovať počas

uvedeného obdobia v individuálnych boxoch, ak sa v nich dokázu jednoducho otočiť a skupinové boxy nemusia spĺňať tieto stanovené požiadavky.

#### **XVII.16 Podmienka**

**Zabezpečiť dostatočnú voľnú plochu za prasnicou alebo prasničkou pre ľahký prirodzený alebo asistovaný pôrod.**

Voľná plocha za prasnicou alebo prasničkou musí byť dostatočná pre ľahký prirodzený alebo asistovaný pôrod.

#### **XVII.17 Podmienka**

**Zabezpečiť vo voľnom ustajnení prasníc pôrodné boxy alebo zábrany ochraňujúce ciciaky.**

Pôrodné boxy, v ktorých sa prasnice chovajú vo voľnom ustajnení, musia mať zariadenia ochraňujúce ciciaky, napríklad zábrany.

#### **XVII.18 Podmienka**

**Zabezpečiť zodpovedajúce kŕmenie pre prasnice a prasničky chované v skupinách a vyhovujúce krmivo pre zasušené prasnice a prasničky.**

Prasnice a prasničky chované v skupine sa musia kŕmiť spôsobom zaručujúcim im prístup k dostatočnému množstvu krmiva. Ošípaným sa musí podávať krmivo, ktoré ich nasýti a uspokojí ich potrebu žuvania. Všetkým zasušeným prasným prasniciam a prasničkám sa musí poskytovať vysoko energetické krmivo v dostatočnom objeme alebo s vysokým obsahom vlákniny.

#### **XVII.19 Podmienka**

**Zabezpečiť dostatočnú plochu podlahy koterca pre dospelého kanca.**

Voľná plocha podlahy pre dospelého kanca musí mať najmenej 6 m<sup>2</sup>, ak sa koterec používa aj na prirodzené pripúšťanie, dostupná plocha podlahy pre dospelého kanca musí mať najmenej 10 m<sup>2</sup> a koterec musí byť bez akýchkoľvek prekážok.

#### **XVII.20 Podmienka**

**Zabezpečiť pre každé odstavča alebo chovnú ošípanú chovanú v skupine dostatočnú dostupnú voľnú plochu podlahy.**

Voľná plocha podlahy dostupná pre každé odstavča alebo chovnú ošípanú chovanú v skupine musí byť najmenej: 0,15 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej do 10 kg; 0,20 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej 10 – 20 kg; 0,30 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej 20 – 30 kg; 0,40 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej 30 – 50 kg; 0,55 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej 50 – 85 kg; 0,65 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej 85 – 110 kg; 1,0 m<sup>2</sup>/hmotnosť ošípanej nad 110 kg.

#### **XVII.21 Podmienka**

**Vykonávať len pracovné postupy plánované ako povolené zákroky, ktoré sa skončia porušením alebo stratou citlivej časti tela, z iných ako liečebných alebo diagnostických dôvodov alebo na označovanie ošípaných v súlade s príslušnými predpismi.**

Všetky pracovné postupy plánované ako zákroky a vykonávané z iných ako liečebných alebo diagnostických dôvodov alebo na označovanie ošípaných v súlade s príslušnými predpismi,

ktoré sa skončia porušením alebo stratou citlivej časti tela, alebo zmenou štruktúry kosti sa zakazujú okrem týchto zákrokov: skracovanie očných zubov ciciakov brúsením alebo odštiknutím do siedmeho dňa života ciciaka, pričom povrch po odstránení zube musí byť celý hladký; kly možno kancom skracovať, len ak je to nevyhnutné na predchádzanie zranení ostatných zvierat alebo z bezpečnostných dôvodov; skrátenie časti chvosta; kastrácia samcov ošípaných iným spôsobom ako pretrhnutím tkaniva; zavádzanie nosných krúžkov, iba ak sa zvieratá chovajú v systéme vonkajšieho chovu navoľno.

## **XVIII. Oblasť: „Ochrana zvierat chovaných na hospodárke účely“ (povinnosť dodržiavania každým žiadateľom)**

### **XVIII.1 Podmienka**

**Zabezpečiť dostatočne početný personál s primeranými schopnosťami a vedomosťami, ktorý sa stará o zvieratá.**

O zvieratá sa musí starať dostatočne početný personál s primeranými schopnosťami, vedomosťami a profesionálnym oprávnením.

### **XVIII.2 Podmienka**

**Všetky zvieratá chovať v hospodárskych zariadeniach, v ktorých ich pohoda závisí od včasnej pozornosti ľudí, dôkladne ich kontrolovať najmenej raz denne a zvieratá chované v iných zariadeniach kontrolovať podobným spôsobom v intervaloch dostatočných na vylúčenie akéhokoľvek utrpenia.**

Všetky zvieratá chované v hospodárskych zariadeniach, v ktorých ich pohoda závisí od včasnej pozornosti ľudí, musia byť dôkladne kontrolované najmenej raz denne; zvieratá chované v iných zariadeniach musia byť kontrolované podobným spôsobom v intervaloch dostatočných na vylúčenie akéhokoľvek utrpenia.

### **XVIII.3 Podmienka**

**Zabezpečiť primerané stále osvetlenie alebo prenosné osvetlenie umožňujúce zvieratá kedykoľvek dôkladne skontrolovať.**

Musí byť k dispozícii primerané stále osvetlenie alebo prenosné osvetlenie umožňujúce zvieratá kedykoľvek dôkladne skontrolovať.

### **XVIII.4 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby každé zviera, ktoré sa javí ako choré alebo poranené, bolo bezodkladne vhodne ošetrené, a ak zviera na takú starostlivosť nereaguje, čo najskôr zabezpečiť veterinárnu pomoc, a ak je to potrebné a možné vzhľadom na používanú technológiu, aby choré alebo poranené zvieratá boli izolované vo vhodnom ustajnení.**

Každé zviera, ktoré sa javí ako choré alebo poranené, musí byť bezodkladne vhodne ošetrené, a ak zviera na takú starostlivosť nereaguje, musí sa čo najskôr zabezpečiť veterinárna pomoc; ak je to potrebné a ak je to možné vzhľadom na používanú technológiu, choré alebo poranené zviera sa musí izolovať vo vhodnom ustajnení s dostatkom suchej pohodlnej podstielky.

#### **XVIII.5 Podmienka**

**Povinnosť viesť záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat zistených pri každej prehliadke. Tieto záznamy uchovávať počas troch rokov a zabezpečiť, aby boli dostupné na požiadanie zodpovedného orgánu.**

Vlastník alebo držiteľ musí uchovávať záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat zistených pri každej ich prehliadke; tieto záznamy sa musia uchovávať počas troch rokov a musia byť dostupné zodpovednému orgánu pri vykonávaní kontroly.

#### **XVIII.6 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby voľnosť pohybu zvierat nebola obmedzovaná spôsobom, ktorý by im zapríčiňoval zbytočné utrpenie alebo poranenie.**

Voľnosť pohybu zvierat, majúť na zreteli ich druh, a v súlade s uznávanými skúsenosťami a vedeckým poznaním, nesmie byť obmedzovaná spôsobom, ktorý by im zapríčiňoval zbytočné utrpenie alebo poranenie; ak sú zvieratá trvalo uviazané alebo pravidelne priväzované alebo zatvorené, musí im byť daný priestor primeraný ich fyziologickým a etologickým potrebám v súlade s uznávanými skúsenosťami a vedeckým poznaním.

#### **XVIII.7 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby materiály použité na výstavbu ustajnenia a príslušenstvo, s ktorým môžu prísť zvieratá do styku, neboli pre zvieratá škodlivé a dali sa dôkladne čistiť a dezinfikovať.**

Materiály používané na výstavbu ustajnenia, a najmä materiály na stavbu ohrád a príslušenstvo, s ktorými môžu prísť zvieratá do styku, nesmú byť pre zvieratá škodlivé a musia sa dať dôkladne čistiť a dezinfikovať.

#### **XVIII.8 Podmienka**

**Dvere a priechody by mali byť také široké a vysoké, aby zvieratám pri prechádzaní nimi nespôsobovali poranenia, a ustajnenie a zariadenia na zabezpečenie zvierat by mali byť zostrojené a udržiavané tak, aby na nich neboli ostré hrany alebo výčnelky, ktoré by mohli zvieratá poraniť.**

Dvere a priechody musia byť také široké a vysoké, aby zvieratám pri prechádzaní nimi nespôsobovali poranenia. Ustajnenie a zariadenia na zabezpečenie zvierat musia byť zostrojené a udržiavané tak, aby na nich neboli ostré hrany alebo výčnelky, ktoré by mohli zvieratá poraniť.

#### **XVIII.9 Podmienka**

**Zabezpečiť izoláciu, kúrenie a vetranie budovy tak, aby sa cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov udržiavali na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá.**

Izolácia, kúrenie a vetranie budovy musia zaručovať, aby sa cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov udržiavali na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá.

#### **XVIII.10 Podmienka**

**Zabezpečiť vhodné a dostatočné prirodzené alebo umelé osvetlenie.**

Zvieratá chované v budovách nesmú byť v nepretržitej tme alebo bez primeraného času oddychu od umelého osvetlenia; ak dostupné prirodzené svetlo je nedostatočné na vyhovenie fyziologickým alebo etologickým potrebám zvierat, musí sa zabezpečiť primerané umelé osvetlenie.

#### **XVIII.11 Podmienka**

**Zvieratám, ktoré nie sú chované v budovách, a tam, kde je to možné a potrebné, poskytnúť ochranu proti nepriazni počasia, dravcom a zdravotným rizikám.**

Zvieratám, ktoré nie sú chované v budovách, a tam, kde je to potrebné a možné, musí sa poskytnúť ochrana proti nepriazni počasia, dravcom a zdravotným rizikám.

#### **XVIII.12 Podmienka**

**Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu zvierat kontrolovať aspoň raz denne a udržiavať tak, aby bola zabezpečená pohoda zvierat. Ak sa v chove používa systém umelého vetrania, zabezpečiť vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu potrebnú na zachovanie zdravia a pohody zvierat, pri poruche systému, aby poplašný systém chovateľa upozornil na poruchu, ktorý je potrebné pravidelne testovať.**

Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu zvierat sa musia kontrolovať aspoň raz denne, a ak sa zistí porucha, musí byť okamžite odstránená, alebo ak to nie je možné, musia sa urobiť vhodné opatrenia na zabezpečenie zdravia a pohody zvierat až do odstránenia poruchy predovšetkým tým, že sa použijú alternatívne metódy kŕmenia a udržiavania vyhovujúceho prostredia; v chovoch, kde sa používa systém umelého vetrania, musí byť zabezpečený vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu, potrebnú na zachovanie zdravia a pohody zvierat v prípade poruchy systému, a poplašný systém, ktorý chovateľa upozorní na poruchu; poplašný systém sa musí pravidelne testovať.

#### **XVIII.13 Podmienka**

**Zvieratá kŕmiť plnohodnotnou diétou alebo výživou primeranou ich veku a druhu v intervaloch podľa ich fyziologických potrieb a zabezpečiť, aby sa zvieratám neposkytlo také krmivo alebo tekutina v takej miere alebo s obsahom takých látok, ktoré by im mohli spôsobiť zbytočné utrpenie alebo ich poškodiť.**

Zvieratá musia byť kŕmené plnohodnotnou diétou primeranou ich veku a druhu, v dostatočnom množstve na udržanie ich dobrého zdravia a na uspokojenie ich nutričných potrieb; žiadnemu zvieratú nesmie byť poskytnuté krmivo alebo tekutina v takej miere alebo s obsahom takých látok, ktoré by mu mohli spôsobiť zbytočné utrpenie alebo ho poškodiť. Všetky zvieratá musia mať prístup ku krmivu v intervaloch podľa ich fyziologických potrieb.



#### **XVIII.14 Podmienka**

**Zabezpečiť všetkým zvieratám denne prístup k pitnej vode, vhodnému vodnému zdroju alebo zabezpečiť príjem vhodných tekutín iným spôsobom.**

Všetky zvieratá musia mať prístup k vhodnému vodnému zdroju alebo musí byť ich potreba príjmu tekutín uspokojená iným spôsobom.

#### **XVIII.15 Podmienka**

**Kŕmne zariadenia a napájacie zariadenia musia byť zhotovené a umiestnené tak, aby kontaminácia krmiva a vody a nežiaduci účinok súťaženia medzi zvieratami boli minimálne.**

Kŕmne zariadenia a napájacie zariadenia musia byť naprojektované, zhotovené a umiestnené tak, aby kontaminácia krmiva a vody a nežiaduci účinok súťaženia medzi zvieratami boli minimálne.

#### **XVIII.16 Podmienka**

**Zabezpečiť, aby zvieratám neboli podávané iné látky okrem tých, ktoré sú podávané z liečebných alebo preventívnych dôvodov, alebo z dôvodov zootechnického ošetrovania podľa osobitného predpisu (bod 18 prílohy č. 2 NV SR č. 322/2003 Z. z.).**

Žiadne iné látky s výnimkou tých, ktoré sú podávané z liečebných alebo preventívnych dôvodov, alebo z dôvodov zootechnického ošetrovania (ako je uvedené v § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády č. 319/2003 Z. z., ktorým sa upravujú podrobnosti o zákaze používania niektorých látok s hormonálnym alebo tyreostatickým účinkom a beta-agonistických látok v chove hospodárskych zvierat) nesmú byť podávané zvieratám, len ak bolo vedeckými štúdiami pohody zvierat alebo uznávanými skúsenosťami preukázané, že účinok týchto látok nie je škodlivý pre zdravie alebo pohodu zvierat.

#### **XVIII.17 Podmienka**

**Dodržiavať ustanovenia týkajúce sa vykonávania zákrokov na zvieratách porušujúcich neobnoviteľné časti organizmu. (bod 19 prílohy č. 2 NV SR č. 322/2003 Z. z.).**

Ustanovenia týkajúce sa vykonávania zákrokov porušujúcich neobnoviteľné časti organizmu (napr. § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti) na zvieratách sa musia dodržiavať. Zakazuje sa týranie zvierat, ktorým je každé konanie okrem odôvodneného zdravotného a schváleného pokusného dôvodu, ktorým sa bez použitia anestetík, ak je to potrebné, spôsobí zvieratú trvalé alebo dlhodobé porušenie neobnoviteľných častí organizmu okrem sterilizácie samíc a kastrácie samcov, brúsenia zobákov a kastrácie kohútikov, kupírovania časti chvosta psov v súlade s uznanými plemennými znakmi do veku 14 dní od narodenia a kupírovania časti chvosta malých prežúvavcov narodených na území Slovenskej republiky do veku osem dní, odrohovania mláďat domácich prežúvavcov do veku osem týždňov pri dodržaní podmienok zabraňujúcich rozširovaniu chorôb a okrem odstraňovania vlčieho pazúrika u psov, ktoré môže vykonávať len osoba s príslušným oprávnením.

#### **XVIII.18 Podmienka**

**Nevykonávať takú plemenitbu a nepoužívať také chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie hociktorého zvieratá.“**

Plemenitba alebo chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie hociktorého z dotknutých zvierat, nesmú byť vykonané.

## **Čl. 2** **Účinnosť**

Tento metodický pokyn nadobúda účinnosť 1.apríla 2013.

Ing. Martin Barbarič  
generálny riaditeľ  
sekcie rozvoja vidieka  
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR